

Deris: Din Kùltürü ve Ahlak Bilgisi
Unitel: V - Yahudilik ve Hristiyanlık

Kavramlar:

Kitab-ı mukaddes, ahd-i atik, ahd-i cedid, haç, sinagog, teslis, sakrament, vaftiz, kilise, ritüel.

Konular:

Yahudilik

Hristiyanlık

Sunumdaki Başlık Türleri:

- Konu başlığı
- Alt başlık/Kazanım
- Okuma parçası

Yahudilik

Yahudiliğin Tarihi Gelişimi

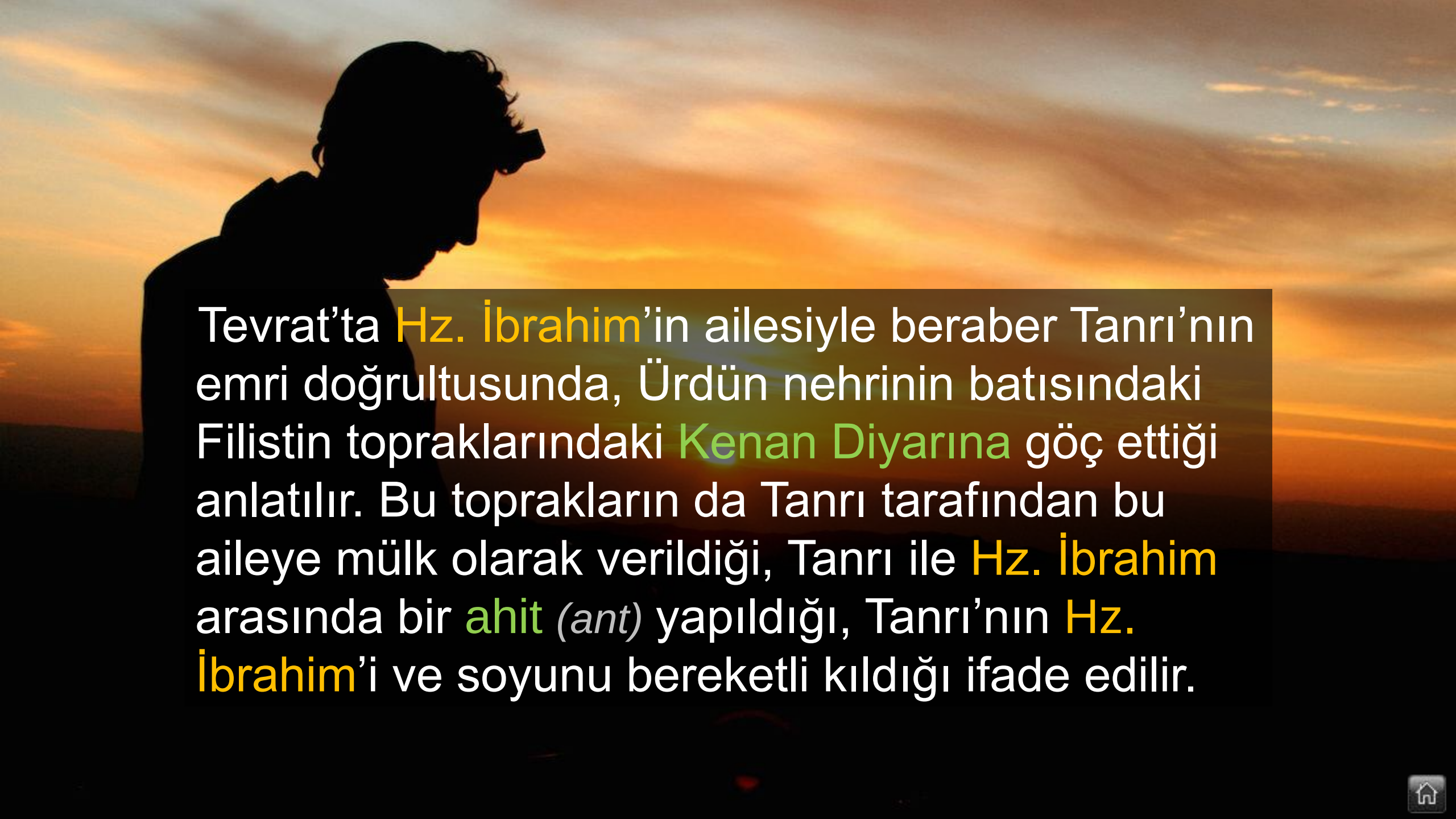
İbrani: Filistin bölgesinde göçebe olarak yaşayan Yahudilerin ismidir.

İsrail: Hz. Yakub'un sıfatıdır.

Yahudi: Hz. Yakub'un 12 oğlundan dördüncüsünün ismi Yahuda'dır. Yahudi ismi de Hz. Yakub'un oğlu Yahuda'nın isminden türetilmiştir.

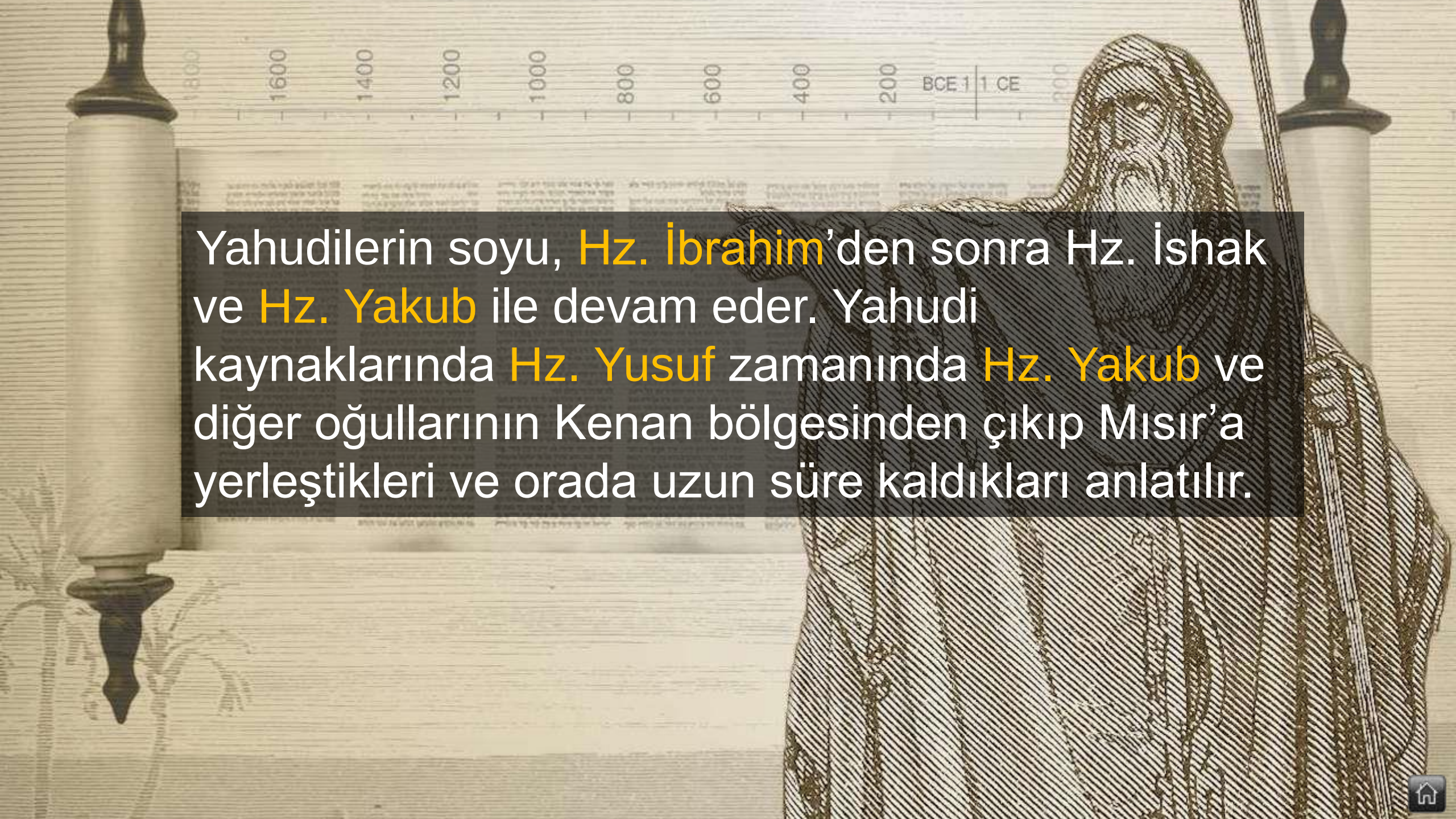
Musevi: Yahudi dininin en önemli peygamberi olarak kabul edilen Hz. Musa'ya izafeten Yahudilere Musevi, dinlerine ise Musevilik denilmiştir.

A silhouette of a person with long hair, wearing a headlamp, looking down. The background is a sunset or sunrise sky with orange and yellow clouds.

Tevrat'ta **Hız. İbrahim**'in ailesiyle beraber Tanrı'nın emri doğrultusunda, Ürdün nehrinin batısındaki Filistin topraklarındaki **Kenan Diyarına** göç ettiği anlatılır. Bu toprakların da Tanrı tarafından bu aileye mülk olarak verildiği, Tanrı ile **Hız. İbrahim** arasında bir **ahit** (*ant*) yapıldığı, Tanrı'nın **Hız. İbrahim**'i ve soyunu bereketli kıldığı ifade edilir.

Yahudilerin soyu, **Hız. İbrahim**'den sonra Hız. İshak ve **Hız. Yakub** ile devam eder. Yahudi kaynaklarında **Hız. Yusuf** zamanında **Hız. Yakub** ve diğer oğullarının Kenan bölgesinden çıkıp Mısır'a yerleştikleri ve orada uzun süre kaldıkları anlatılır.

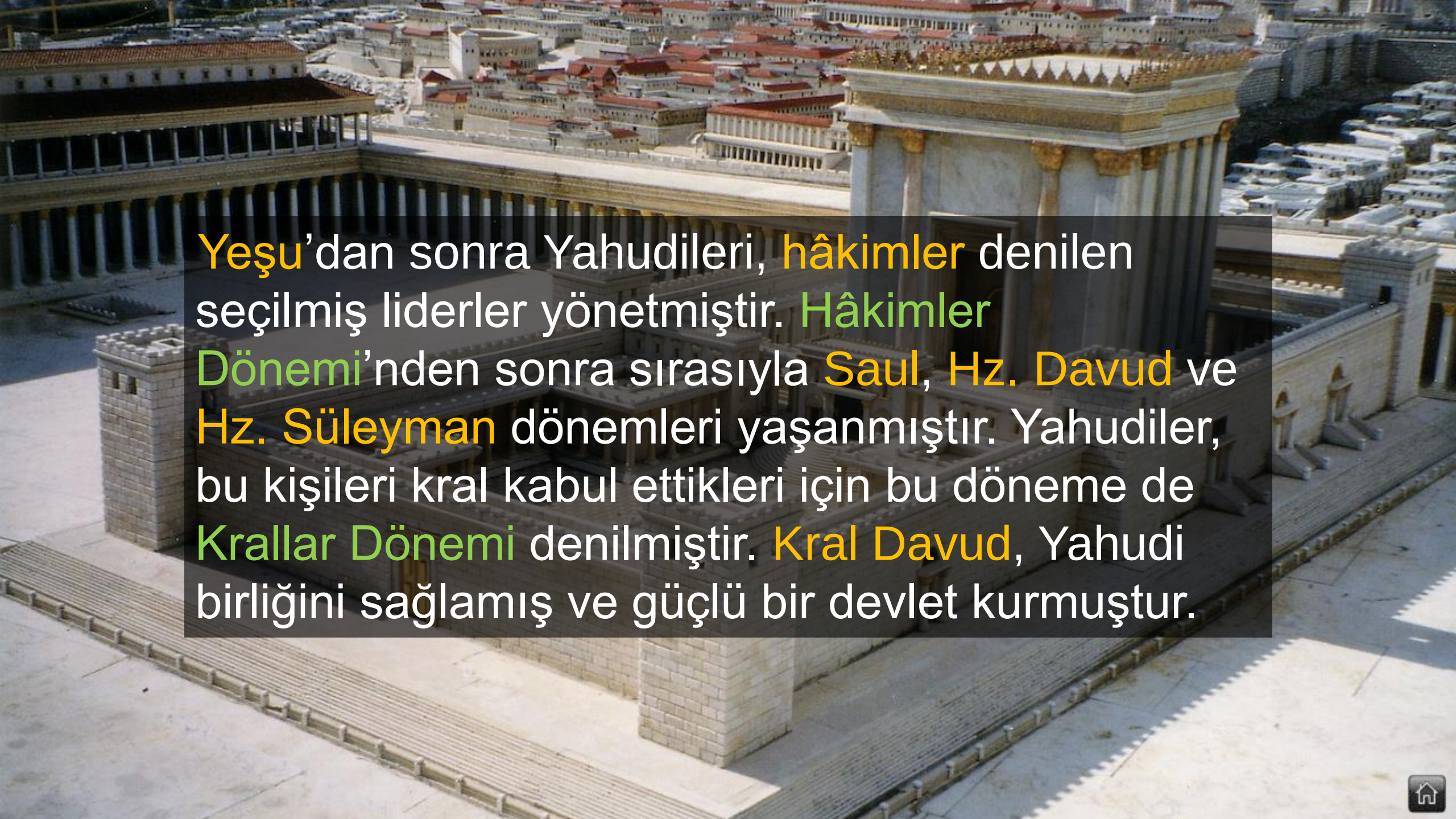

Tevrat'ın ıkış (*Exodus*) bölümünde, **Hız. Musa**'nın Firavunların zulmüne maruz kalan ve köleleştirilen Yahudileri Mısır'dan çıkardığı ve Kızıldeniz'den geçirdiğı ifade edilir. **Hız. Musa**'nın Sina ölü'nde Tanrı ile ahitleştiğı ve bu ahit doğrultusunda Tanrı'nın **Hız. Musa**'ya Tevrat'ı verdiğı anlatılır.

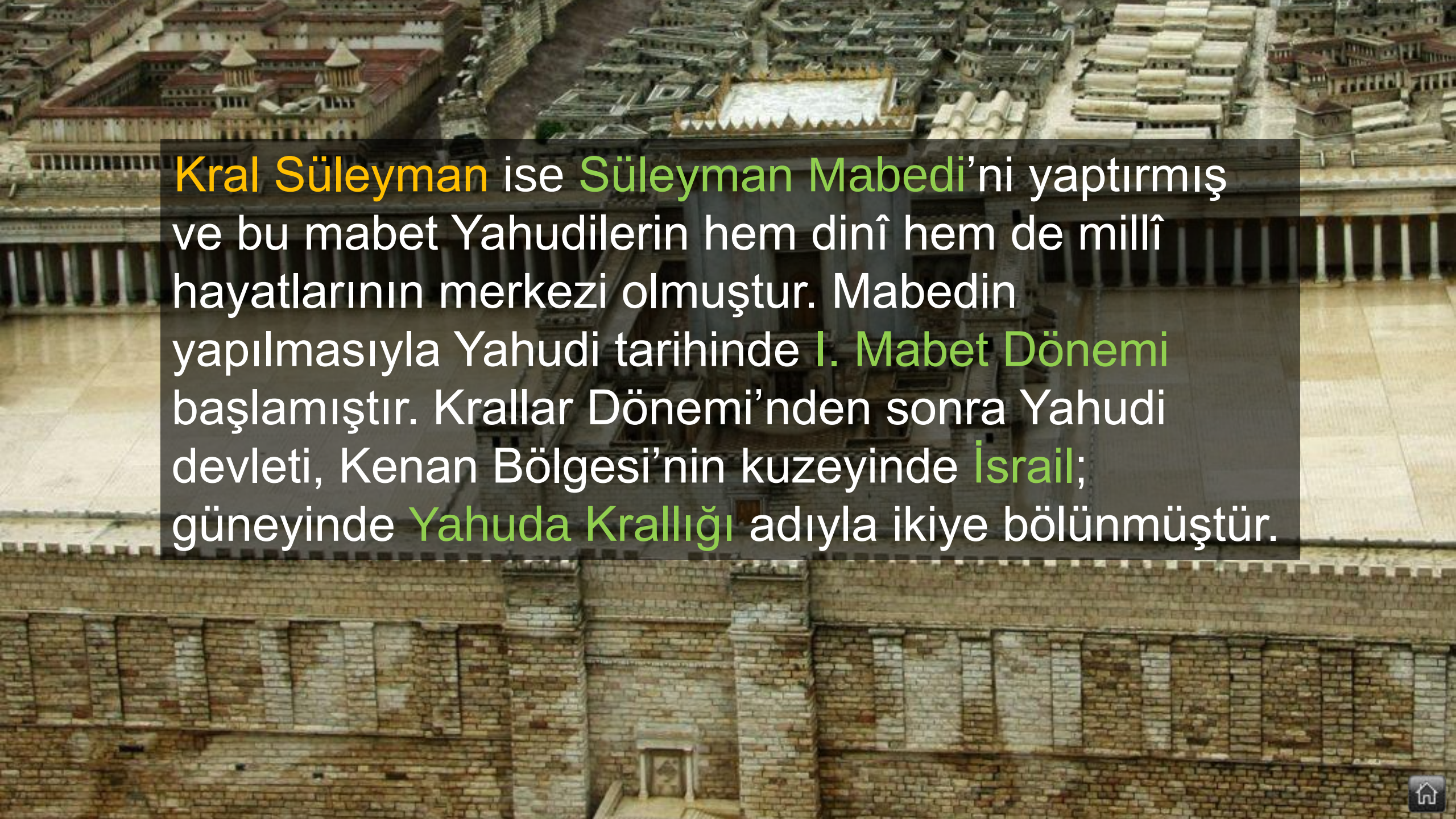
İsrailoğulları, Kenan topraklarına girme konusunda gevşeklik gösterince Tanrı da onları 40 yıl çöllerde dolaşmaya mahkum etmiştir. **Hız.** **Musa** zamanında Kenan Diyarına giremeyen Yahudiler, **Yeşu** (*Joshua*) zamanında oraya girmişler fakat devlet kuramamışlardır.

Yeşu'dan sonra Yahudileri, hâkimler denilen seçilmiş liderler yönetmiştir. Hâkimler Dönemi'nden sonra sırasıyla Saul, Hz. Davud ve Hz. Süleyman dönemleri yaşanmıştır. Yahudiler, bu kişileri kral kabul ettikleri için bu döneme de Krallar Dönemi denilmiştir. Kral Davud, Yahudi birliğini sağlamış ve güçlü bir devlet kurmuştur.

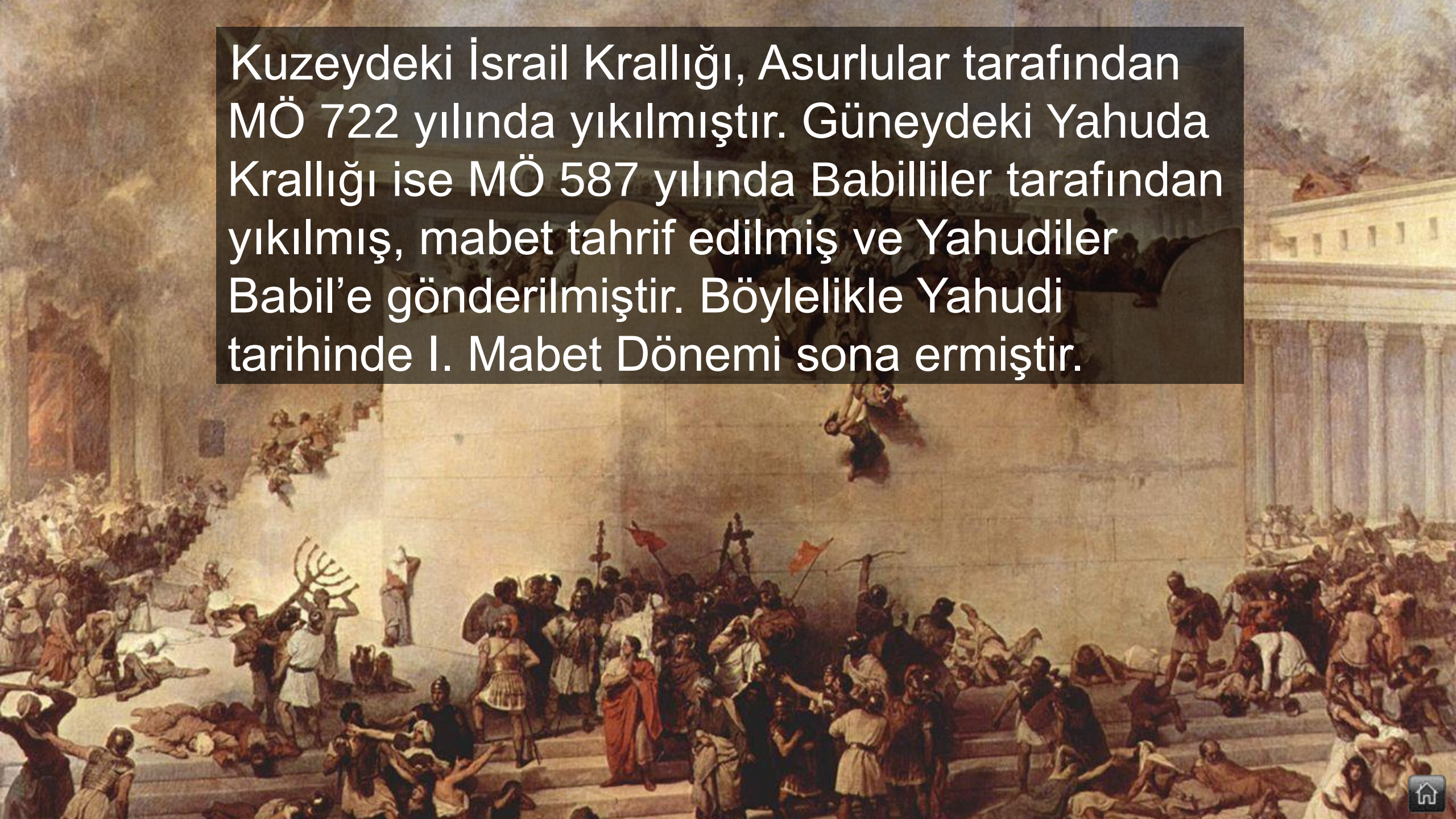

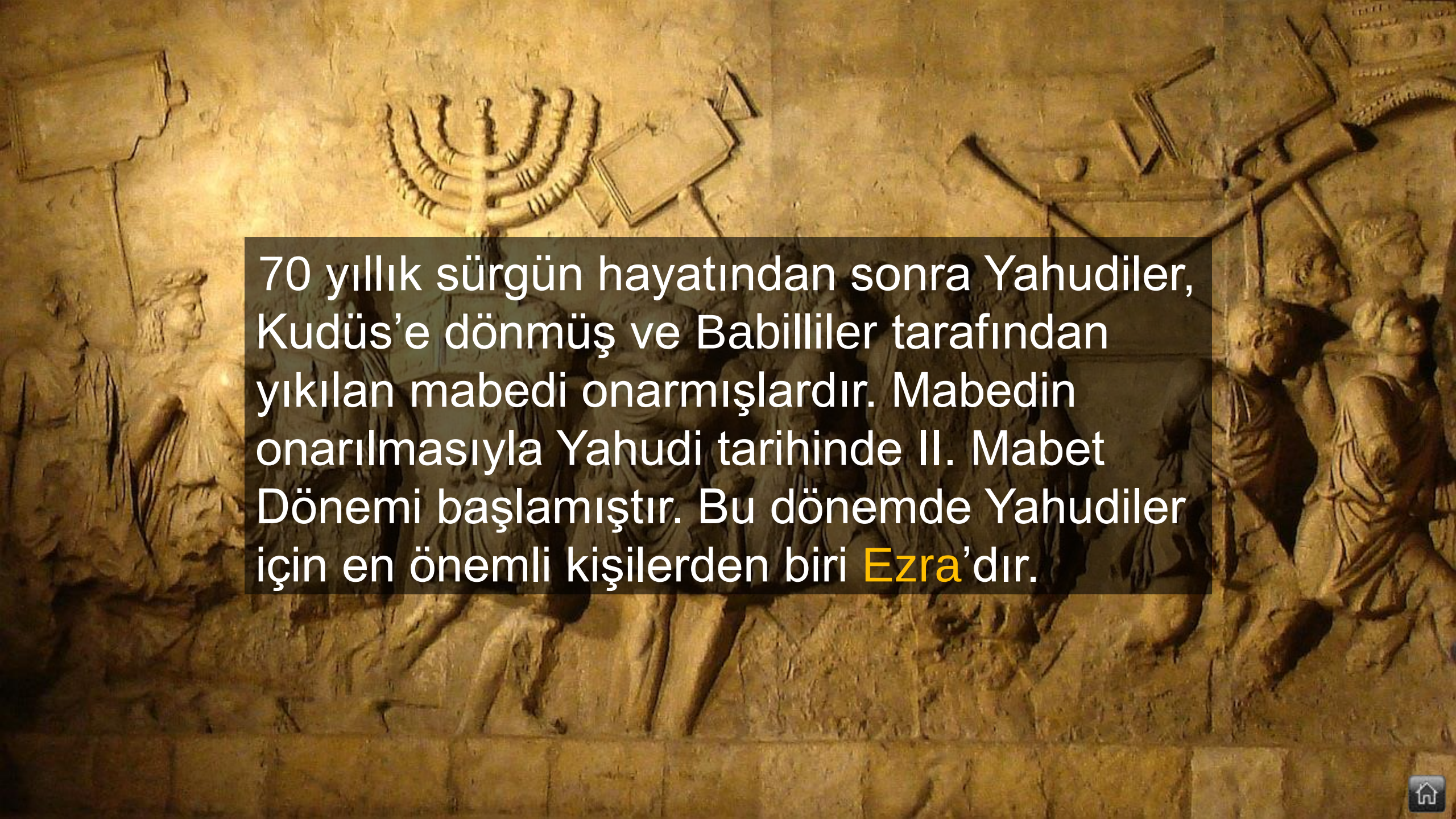

Kral Süleyman ise **Süleyman Mabedi**'ni yaptırmış ve bu mabet Yahudilerin hem dinî hem de millî hayatlarının merkezi olmuştur. Mabedin yapılmasıyla Yahudi tarihinde **I. Mabet Dönemi** başlamıştır. Krallar Dönemi'nden sonra Yahudi devleti, Kenan Bölgesi'nin kuzeyinde **İsrail**; güneyinde **Yahuda Krallığı** adıyla ikiye bölünmüştür.

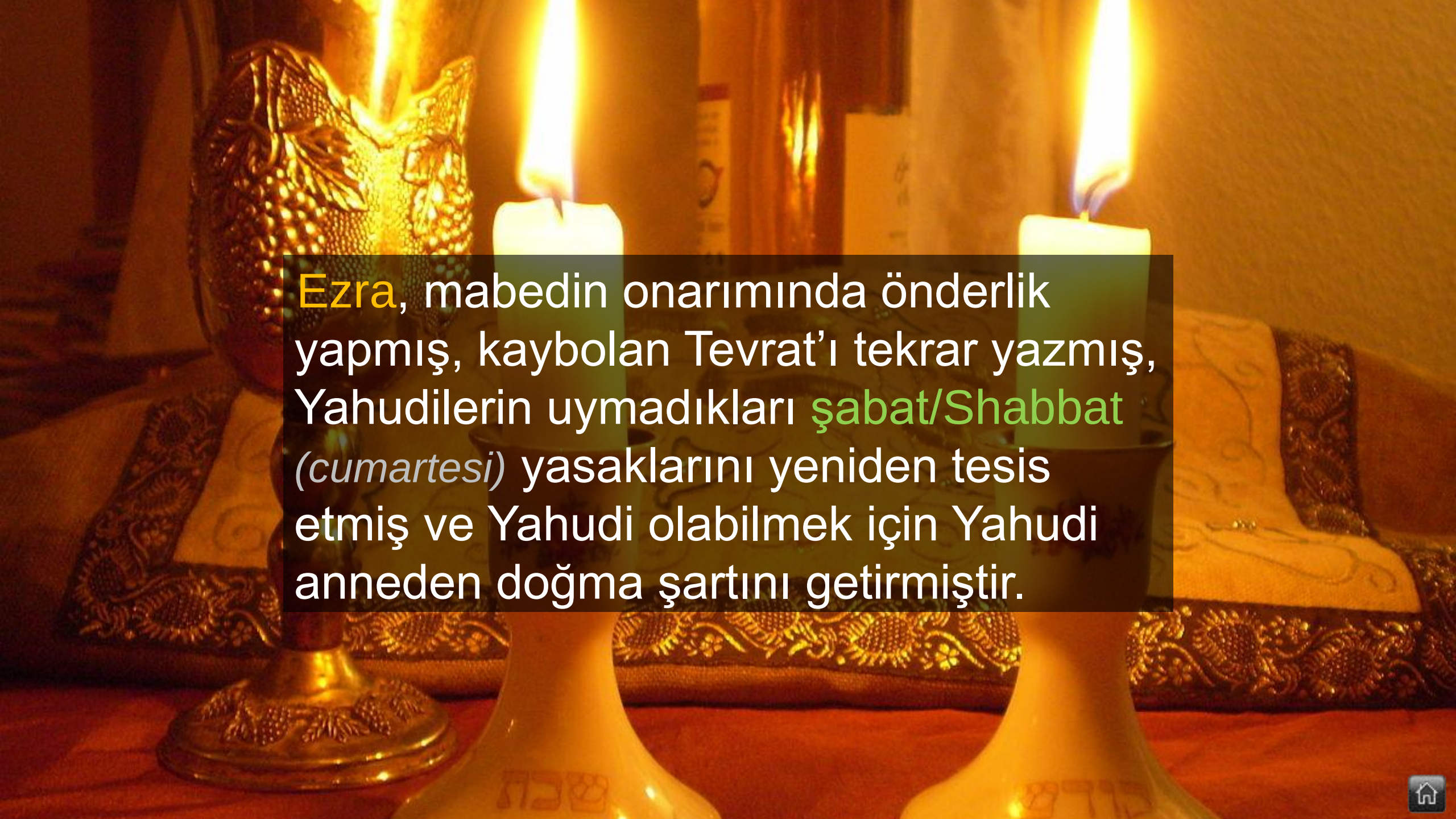
Kuzeydeki İsrail Krallığı, Asurlular tarafından MÖ 722 yılında yıkılmıştır. Güneydeki Yahuda Krallığı ise MÖ 587 yılında Babilliler tarafından yıkılmış, mabet tahrif edilmiş ve Yahudiler Babil'e gönderilmiştir. Böylelikle Yahudi tarihinde I. Mabet Dönemi sona ermiştir.

70 yıllık sürgün hayatından sonra Yahudiler, Kudüs'e dönmüş ve Babilliler tarafından yıkılan mabedi onarmışlardır. Mabedin onarılmasıyla Yahudi tarihinde II. Mabet Dönemi başlamıştır. Bu dönemde Yahudiler için en önemli kişilerden biri **Ezra**'dır.

Ezra, mabedin onarımında önderlik yapmış, kaybolan Tevrat'ı tekrar yazmış, Yahudilerin uymadıkları **şabat/Shabbat** (*cumartesi*) yasaklarını yeniden tesis etmiş ve Yahudi olabilmek için Yahudi anneden doğma şartını getirmiştir.

II. Mabet Dönemi'nden sonra Yahudiler üzerinde etkili olan **rabbiler** (*Yahudi din adamları*) tarafından Tevrat'ın sözlü yorumları yapılmış, **Talmud** (*Yahudi sözlü geleneği*) oluşturulmuştur. Bu dönemde Babil'deki Yahudiler, varlıklarını güçlendirerek devam ettirmiştir.

Yiyeceklerin *Koşer* Olma Şartı

Yahudilerin Musevilerin dini inançlarına uygun olan gıdalara **koşer** (*kosher*) denilir. Örnek olarak: Et ve süt aynı öğünde tüketilmez. Domuz, kabuklu deniz ürünleri ile yüzgeçsiz ve pulsuz balıklar yenilmez...

Yahudiliğın İnanç Esasları

Yahudilikte Tanrı, her şeyi yaratan her şeye hükmeden tek bir Tanrı'dır. Bu Tanrı'ya Yahudiler **Yahve** (*Yahova*) veya **Elohim** adını verirler. Yahudi kutsal metinlerinde Tanrı Yahve'nin baba olması, yüreğinin sızlaması, pişman olması, kıskanması ve ağzının olması gibi bazı beşerî özelliklerinin olduğu belirtilmiştir.

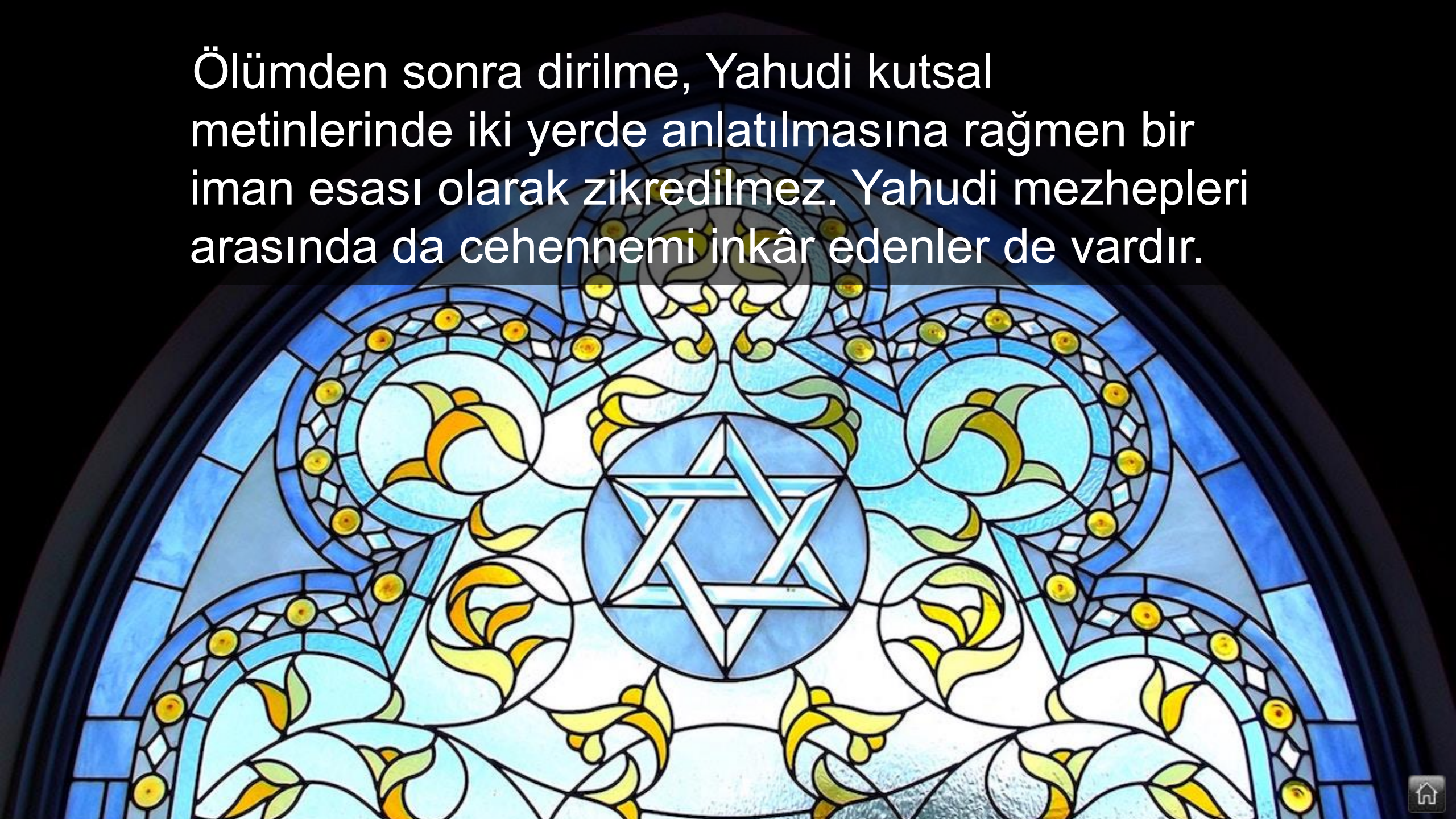
Yahudi inancında ilk peygamber **Hız. İbrahim**, son peygamber ise Yahudilerin **Melaki** dedikleri peygamberdir. **Hız. Musa**'nın Yahudilikte ayrı bir yeri ve önemi vardır. Çünkü o, Yahudilere kutsal kitapları Tevrat'ı (*Tora*) getirmiş ve onları **Firavun**'un zulmünden kurtarmıştır.

Yahudiler, Hz. İsa'yı ve Hz. Muhammed'i peygamber olarak kabul etmezler. İslam'ın peygamber olarak kabul ettiği Hz. Davud ve Hz. Süleyman'ı ise kral olarak kabul ederler. Yahudi kutsal kitapları, yazılı ve sözlü olmak üzere iki kısımdan oluşur. Yahudilikte kutsal kitapların yazılı kısmına Tanah (*Tanak*), sözlü kısmına da Talmud denir.

Ölümünden sonra dirilme, Yahudi kutsal metinlerinde iki yerde anlatılmasına rağmen bir iman esası olarak zikredilmez. Yahudi mezhepleri arasında da cehennemi inkâr edenler de vardır.

Kendilerini seçilmiş millet olarak gören Yahudilerin en önemli inançlarından biri de **mesih** inancıdır. Tarihlerinde en güçlü devleti kuran ve bu sayede etraflarındaki milletleri egemenliği altına alan **Hız. Davud** olduğu için mesihin de **Hız. Davud**'un soyundan geleceğine inanırlar.

Yahudiliğın Ritüelleri (Törenleri, Ayinleri)

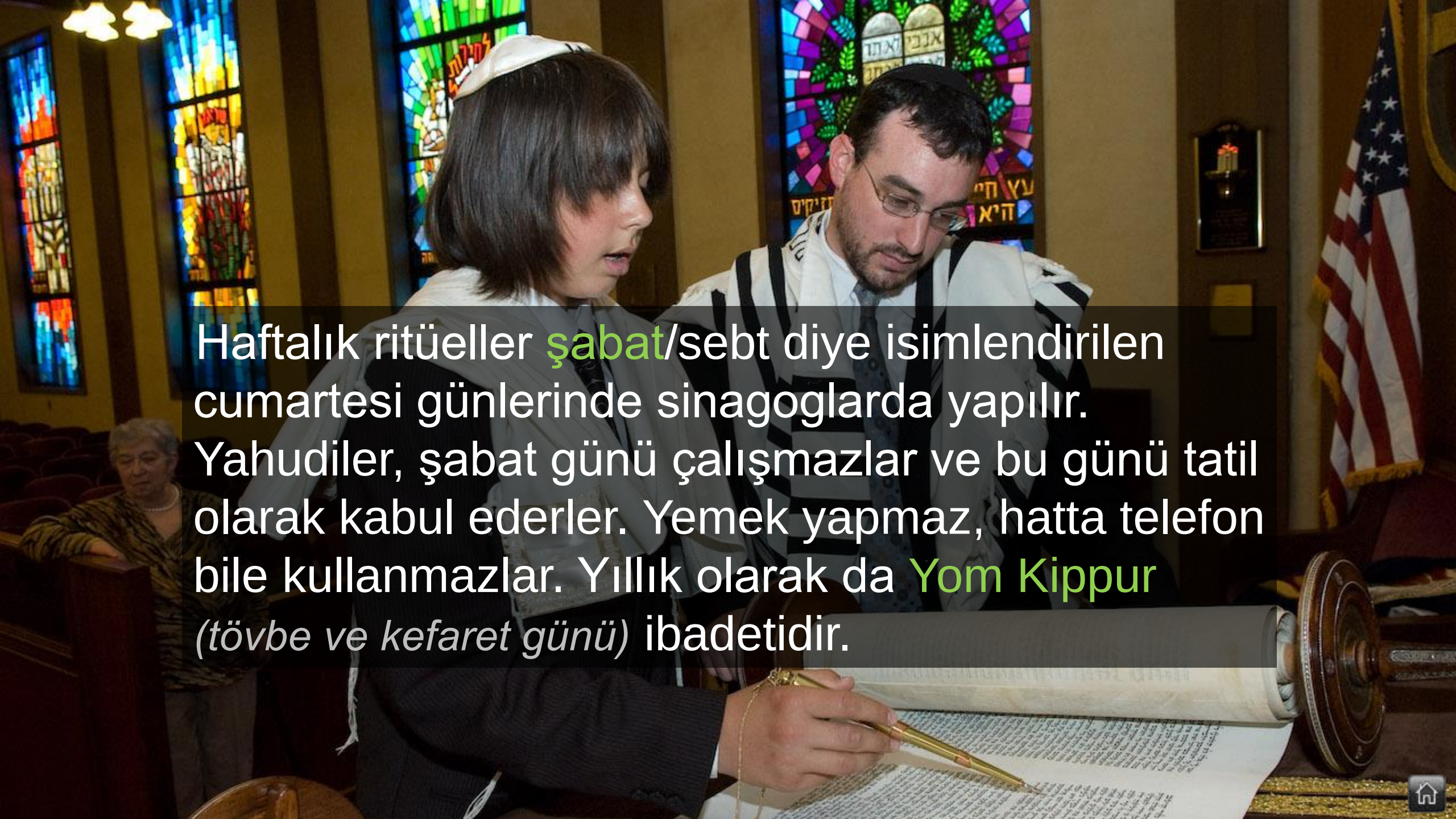
Yahudilikte erkekler, 13 yaşını doldurduktan sonra ritüellerden sorumludurlar ve ritüel esnasında başlarına **kippa** denilen başlığı takmak zorundadırlar. Kadınlar ise ritüellerden sorumlu değildirler. Ancak ritüelleri başları örtülü bir şekilde takip edebilirler.

Yahudilerde ritüeller günlük, haftalık ve yıllık olarak yapılır. Ritüeller esnasında kutsal metinlerden bölümler okunur ve dua edilir. Günlük ritüeller sabah saatlerinde, öğle ve ikindi arasında ve akşamdan sonra yapılır.

A photograph of a young boy and a man in a synagogue. The boy, wearing a white kippah and a grey jacket, is holding a large, unrolled scroll. The man, wearing a white kippah and glasses, is looking at the scroll. They are standing in front of a large, colorful stained glass window. An American flag is visible on the right side of the image. The text is overlaid on the image.

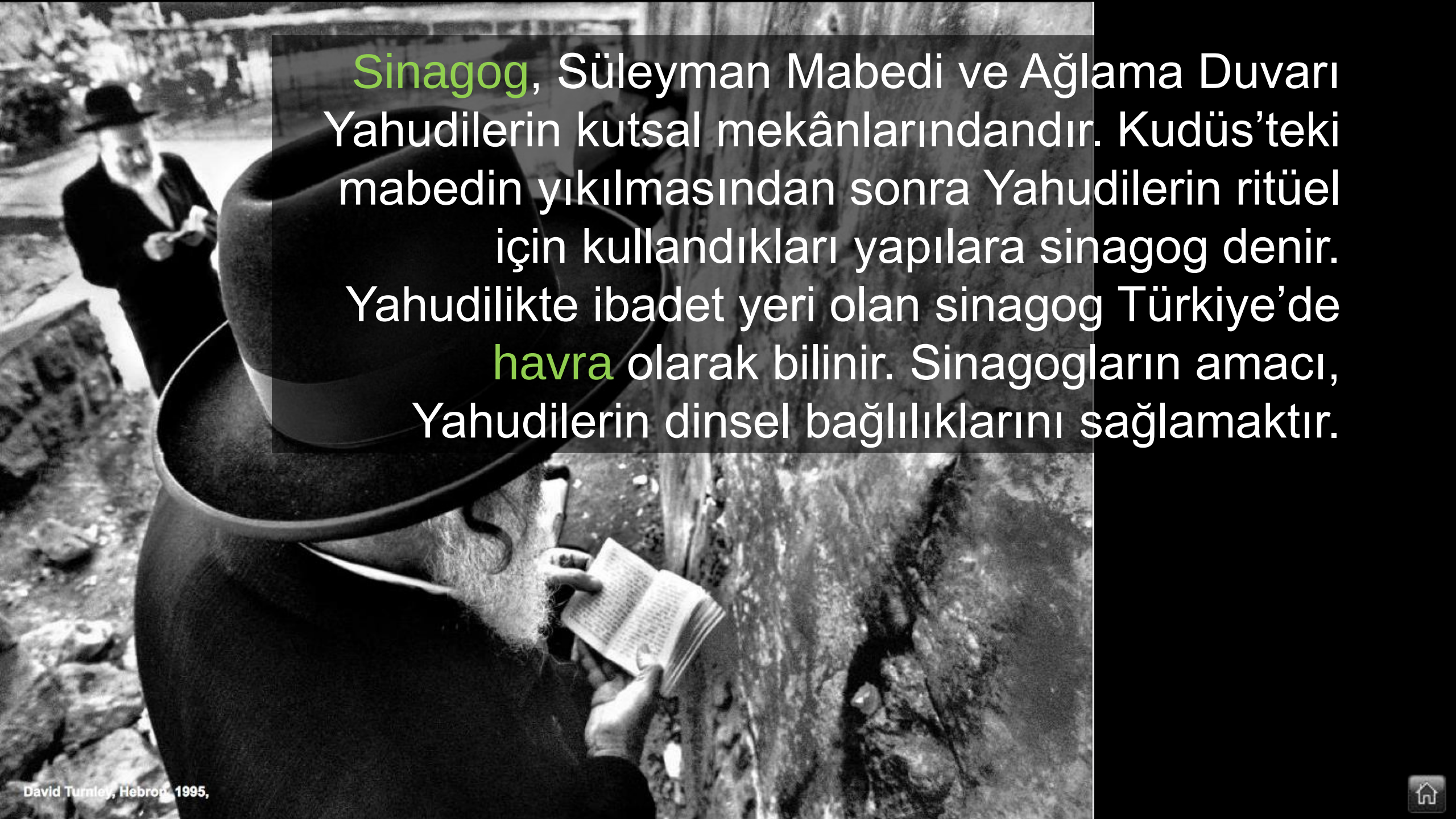
Haftalık ritüeller **şabat**/sebt diye isimlendirilen cumartesi günlerinde sinagoglarda yapılır. Yahudiler, şabat günü çalışmazlar ve bu günü tatil olarak kabul ederler. Yemek yapmaz, hatta telefon bile kullanmazlar. Yıllık olarak da **Yom Kippur** (*tövbe ve kefaret günü*) ibadetidir.

Yahudiliğın Sembolleri ve Kutsal Mekânları

Yahudiliğın **Davud yıldızı** ve **menora** (yedi kollu şamdan) olmak üzere iki sembolü vardır. Yahudilere göre menoranın yedi kolu, yedi günü ifade eder.

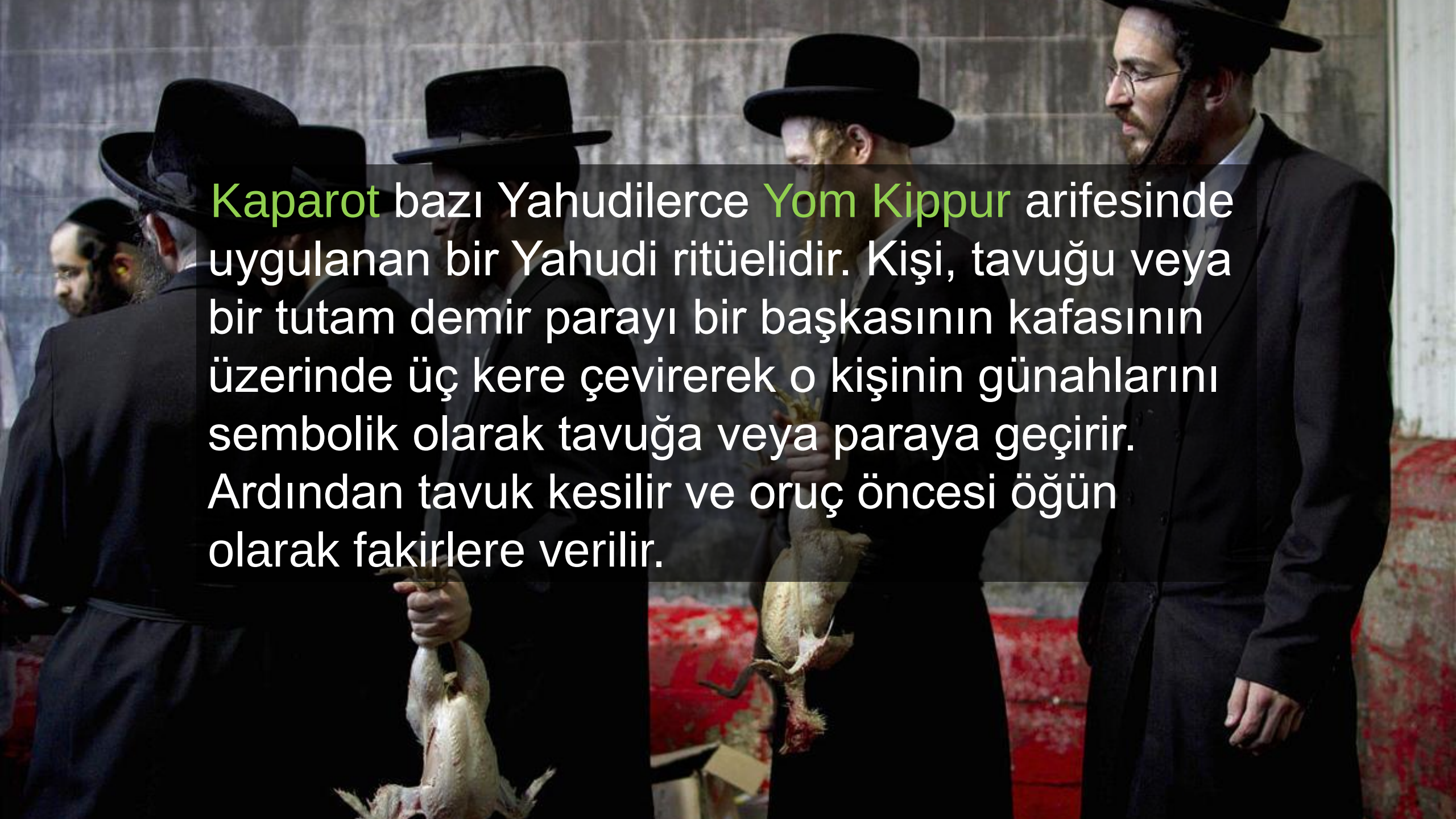

Sinagog, Süleyman Mabedi ve Ağlama Duvarı Yahudilerin kutsal mekânlarındandır. Kudüs'teki mabedin yıkılmasından sonra Yahudilerin ritüel için kullandıkları yapılara sinagog denir. Yahudilikte ibadet yeri olan sinagog Türkiye'de **havra** olarak bilinir. Sinagogların amacı, Yahudilerin dinsel bağlılıklarını sağlamaktır.

Yahudiler sabah, ikindi ve akşam olmak üzere günde üç kez ibadet ederler. Cemaatle yapılan ibadetlerde cemaat ayakta durur. Haham, rulolar halindeki Tevrat'ı çıkartıp oradan okur, cemaat de bu okuyuşa sesli olarak katılır.

A photograph showing four Orthodox Jewish men in black suits and hats, performing the Kaparot ritual. They are holding chickens, which are used as a symbolic offering. The background is a stone wall. The text is overlaid on the image, explaining the ritual.

Kaparot bazı Yahudilerce **Yom Kippur** arifesinde uygulanan bir Yahudi ritüelidir. Kişi, tavuğu veya bir tutam demir parayı bir başkasının kafasının üzerinde üç kere çevirerek o kişinin günahlarını sembolik olarak tavuğa veya paraya geçirir. Ardından tavuk kesilir ve oruç öncesi öğün olarak fakirlere verilir.

Günah Keçisi Deyimi Nereden Gelir?

Yahudiler günahlarından arınmak amacıyla, birisini Rabbe diğerini de Azazil'e (*şeytana*) sunmak için, iki tane teke (*erkek keçi*) alıp kura çekerler. Rabbe çıkan teke, halk için günah sunusu olarak kesilir. Azazil'e çıkan tekenin başına eller konularak, İsrail halkının bütün suçları, isyanları, günahları açıklanmak suretiyle onun başına aktarılır. Sonra teke, bu iş için atanan bir adamla Azazil'e göndermek üzere çöle gönderilir. Görevli adam, tekenin, İsrail halkının bütün suçlarını yüklenerek ıssız bir ülkeye taşınması için onu çöle salar (*Tevrat, Levililer 16:5-22*).

Günümüz Yahudi Mezhepleri

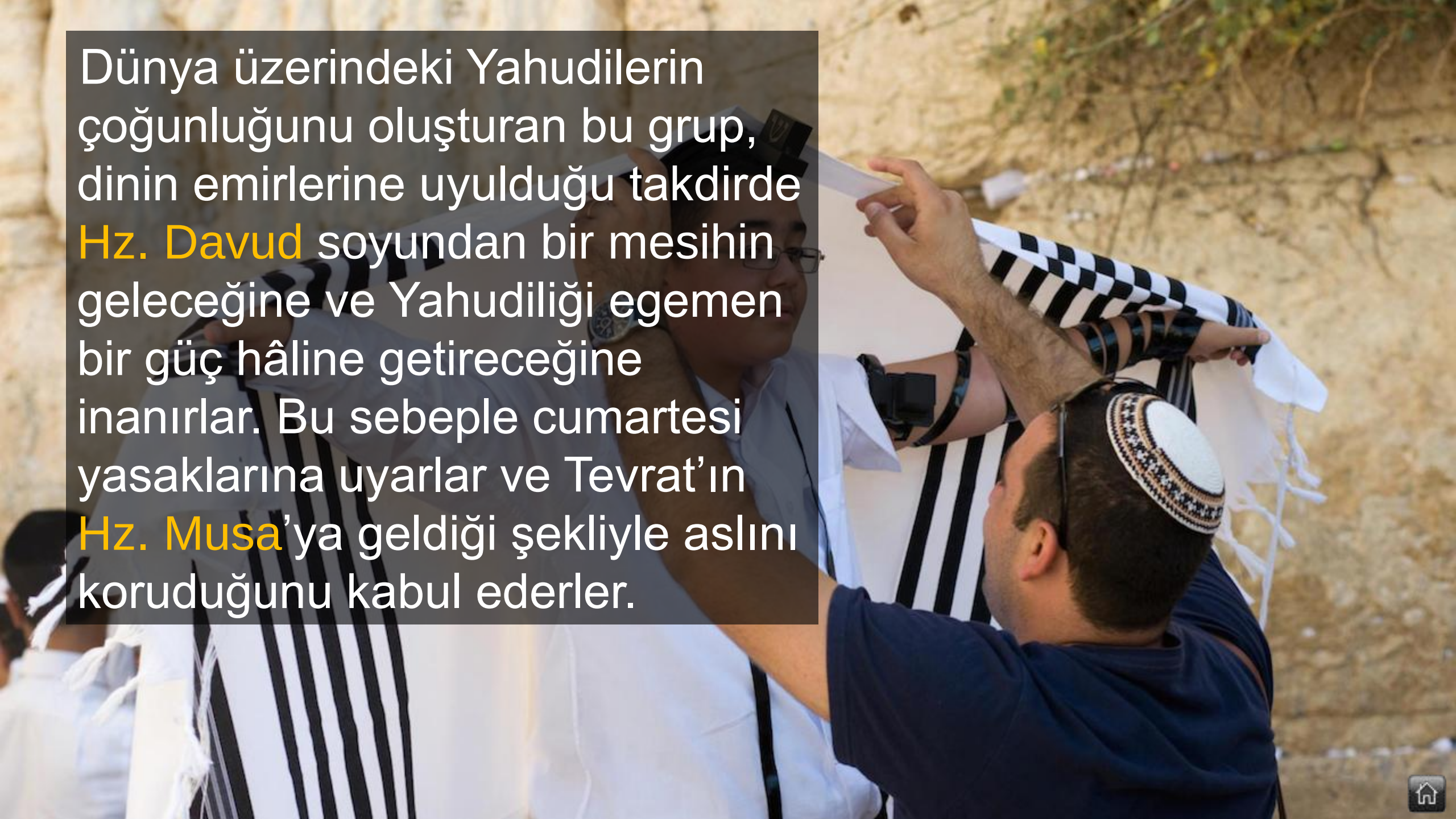
Ortodoks (*doğru inanç*) Yahudilik: Ortodoks Yahudiler, **Hız. Musa**'nın getirdiğı ve değışikliğe uğramadığına inandıkları kanunlara uymaya çalıştıklarını ifade ederler.

Peyot, Yahudi erkeklerinin bıraktığı genellikle uzun ve kıvrımlı olan favorilerdir *(Tevrat, Levililer 19:27)*.

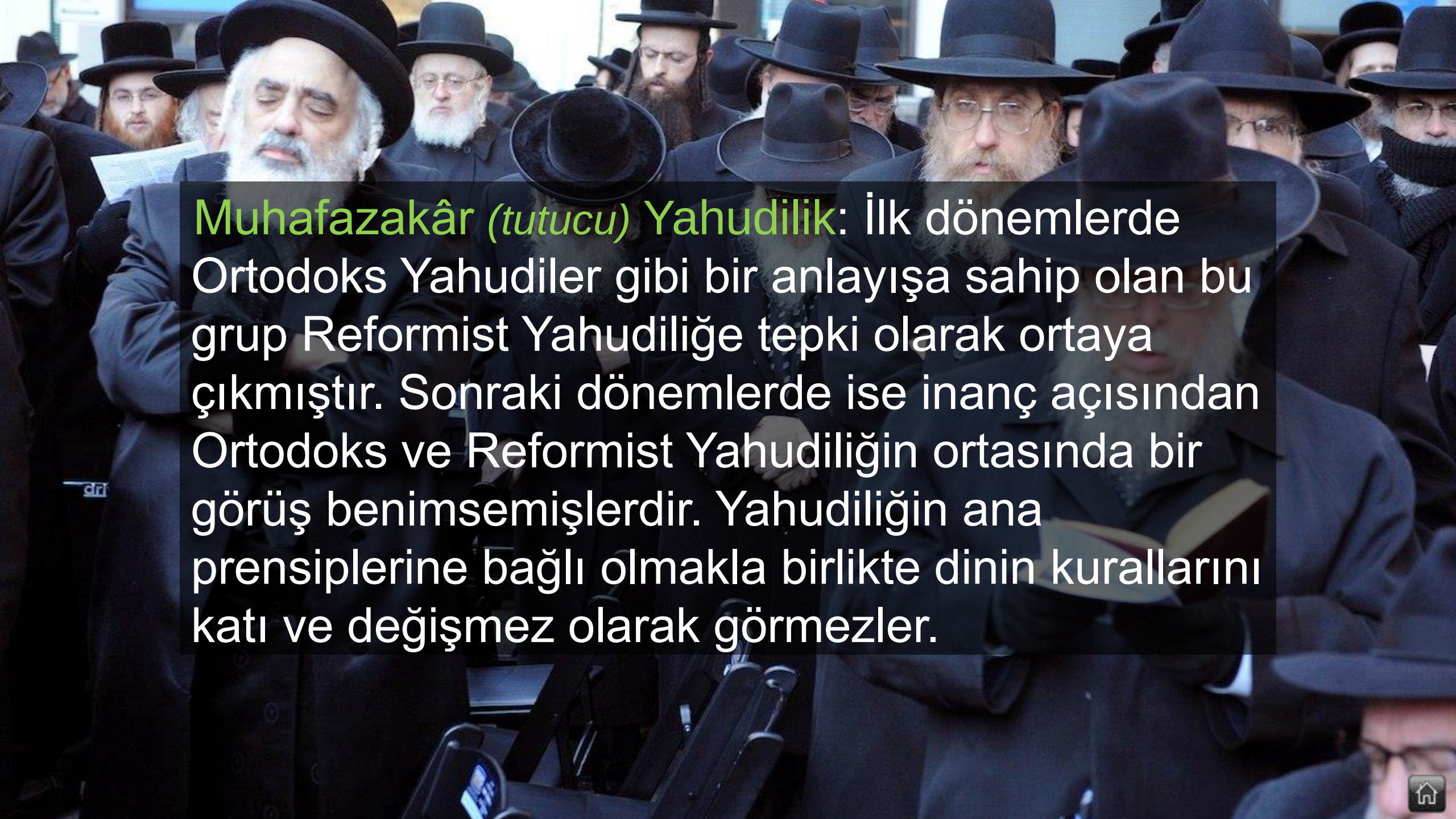

Dünya üzerindeki Yahudilerin çoğunluğunu oluşturan bu grup, dinin emirlerine uyulduğu takdirde **Hz. Davud** soyundan bir mesihin geleceğine ve Yahudiliği egemen bir güç hâline getireceğine inanırlar. Bu sebeple cumartesi yasaklarına uyarlar ve Tevrat'ın **Hz. Musa**'ya geldiği şekliyle aslını koruduğunu kabul ederler.

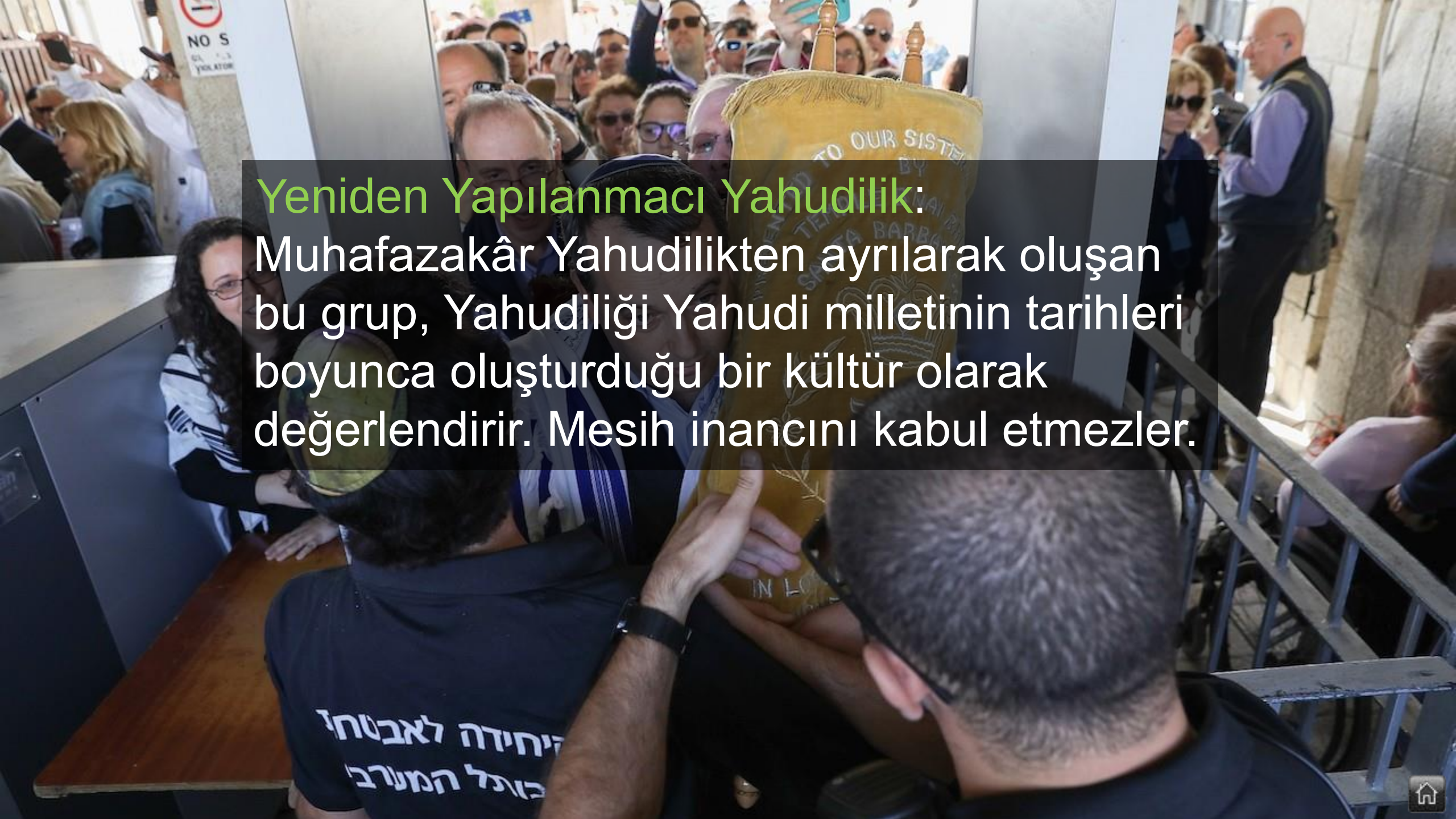
Reformist (düzeltmeci) Yahudilik: Avrupa'daki Yahudiler arasında ortaya çıkan, din ile dünya işlerini birbirinden ayırılmasını savunan laik bir anlayışı temsil eden Yahudi mezhebidir. Reformist Yahudiler, Tevrat'ın hükümlerinin pek çoğunun geçerliliğini yitirdiğine ve Tevrat'ın vahiy ürünü olmadığına inanırlar. Şabat günü yasaklarının bazılarını ve Mesih inancını kabul etmezler.

Muhafazakâr (tutucu) Yahudilik: İlk dönemlerde Ortodoks Yahudiler gibi bir anlayışa sahip olan bu grup Reformist Yahudiliğe tepki olarak ortaya çıkmıştır. Sonraki dönemlerde ise inanç açısından Ortodoks ve Reformist Yahudiliğin ortasında bir görüş benimsemişlerdir. Yahudiliğin ana prensiplerine bağlı olmakla birlikte dinin kurallarını katı ve değişmez olarak görmezler.

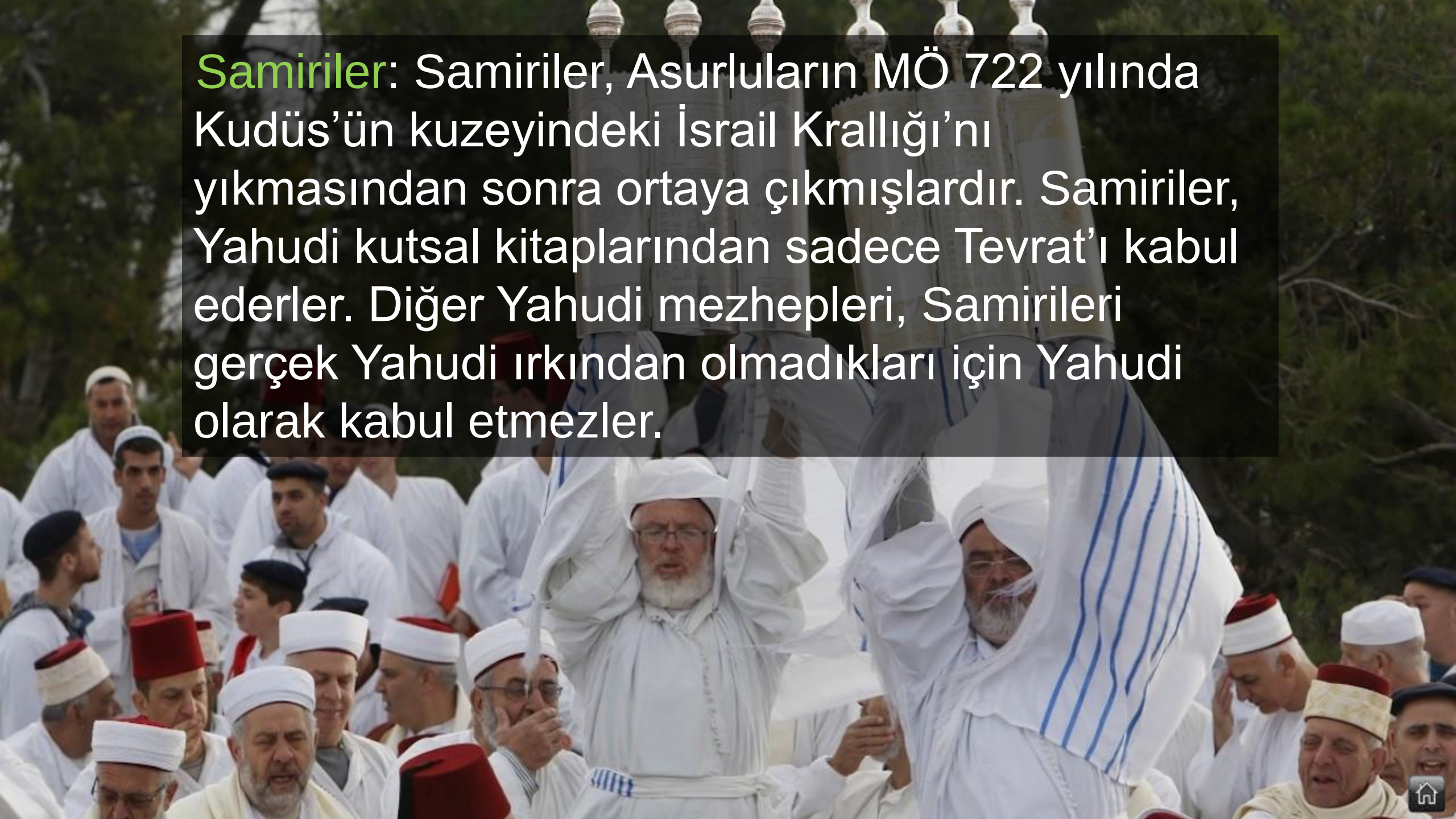

Yeniden Yapılanmacı Yahudilik:
Muhafazakâr Yahudilikten ayrılarak oluşan
bu grup, Yahudiliği Yahudi milletin tarihleri
boyunca oluşturduğu bir kültür olarak
değerlendirir. Mesih inancını kabul etmezler.

Samiriler: Samiriler, Asurluların MÖ 722 yılında Kudüs'ün kuzeyindeki İsrail Krallığı'nı yıkmasından sonra ortaya çıkmışlardır. Samiriler, Yahudi kutsal kitaplarından sadece Tevrat'ı kabul ederler. Diğer Yahudi mezhepleri, Samirileri gerçek Yahudi ırkından olmadıkları için Yahudi olarak kabul etmezler.

Günümüz Yahudi mezhepleri dışında 19. yüzyılda ortaya çıkan, Kudüs ve çevresinde Yahudi devleti kurmayı amaçlayan Yahudi hareketine **siyonizm** denir. Siyonizm hareketinin birçok çeşidi olmasına rağmen politik ve dinî siyonizm ön plana çıkmıştır.

Palestinian Loss of Land 1947 to Present

Yahudiler Lanetlik Midir?

Allah'ın seçilmiş milleti yoktur, seçilmiş ilkeleri prensipleri vardır. Bunları kim ayakta tutarsa onlar Allah tarafından desteklenmeye devam ederler. Yahudiler, kendilerine gönderilen elçilere uyduklarında, Allah onları âlemlere üstün kılmıştır *(Kur'an, Bakara [2] 47, 122; Duhan [44] 32; Maide [5] 20).*

Fakat Yahudilerin hepsi değil Rasule iman etmeyen, isyan eden, yalanlayan, saldıran, ve öldürmeye kalkanlar lanetlenmişlerdir *(Kur'an, Bakara [2] 87, 88; Maide [5] 78; Nisa [4] 46)*. Kur'an'da **lanet** *(rahmetten uzaklaştırmak)* kelimesi 26 yerde geçer. Bunları tek tek incelediğimizde davranış ile ilgili oldukları görülür. Kur'an'da lanetlenmiş kavim yoktur. Lanetlenmiř kötü ahlak, davranışlar, zihniyet vardır.

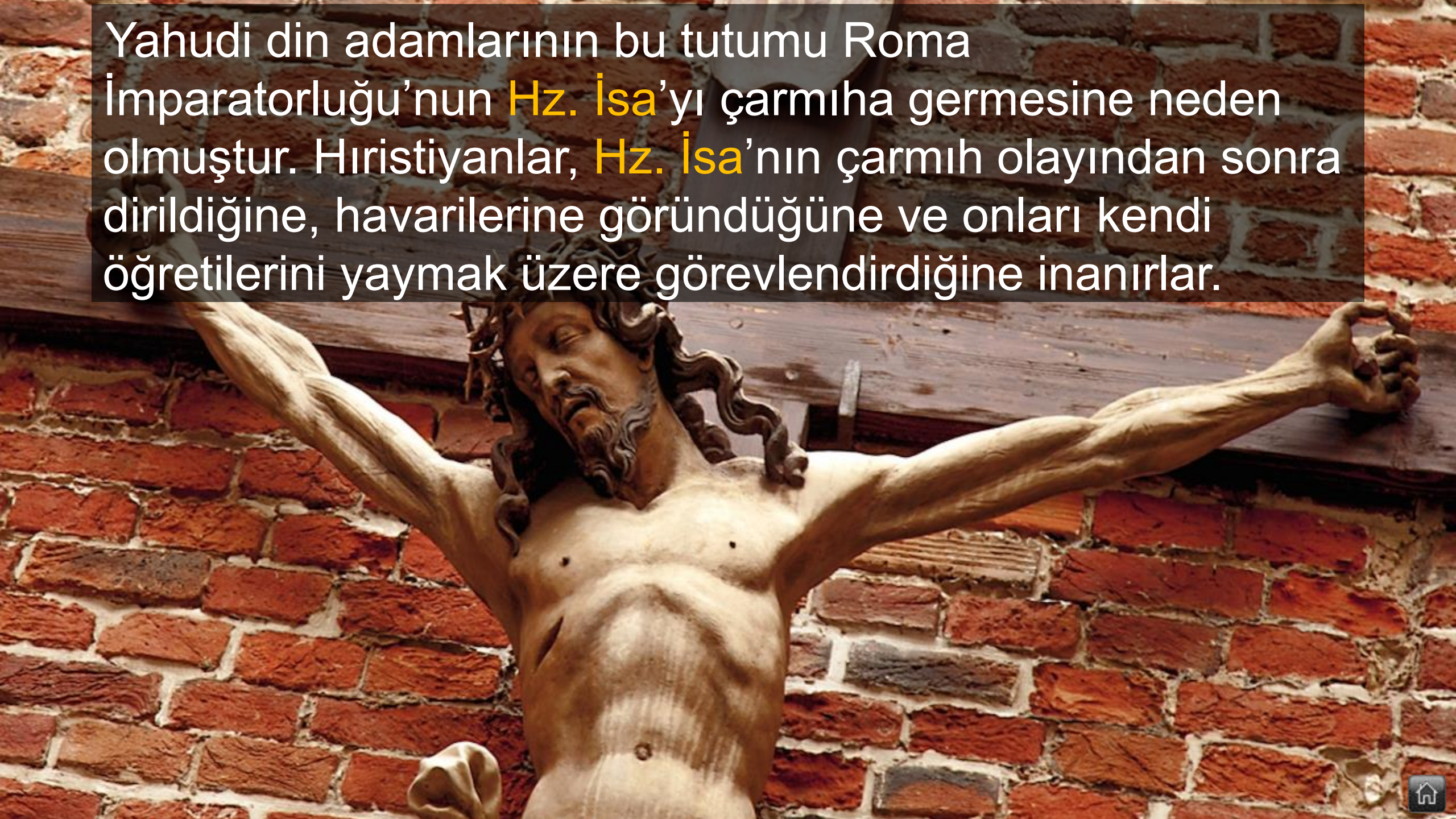
Hristiyanlık

Hristiyanlığın Tarihi Gelişimi

Hristiyan kelimesi, **Hız. İsa**'ya (*Jesus*) bağı ve onun yolunda giden anlamlarına gelir. **Hız. İsa**, Yahudi kültürünün hâkim olduğı bir ortamda dünyaya gelmiştir. **Hız. İsa**, bozulan Musa şeriatını tekrar oluşturmaya çalışmıştır. Buna karşı Yahudi din adamları ise beklenen mesihin (*kurtarıcının*) **Hız. İsa** olmadığını iddia ederek **Hız. İsa**'ya ve öğretilerine karşı düşmanca hareket etmişlerdir.

Yahudi din adamlarının bu tutumu Roma İmparatorluğu'nun Hz. İsa'yı çarmıha germesine neden olmuştur. Hristiyanlar, Hz. İsa'nın çarmıh olayından sonra dirildiğine, havarilerine görüldüğüne ve onları kendi öğretilerini yaymak üzere görevlendirdiğine inanırlar.

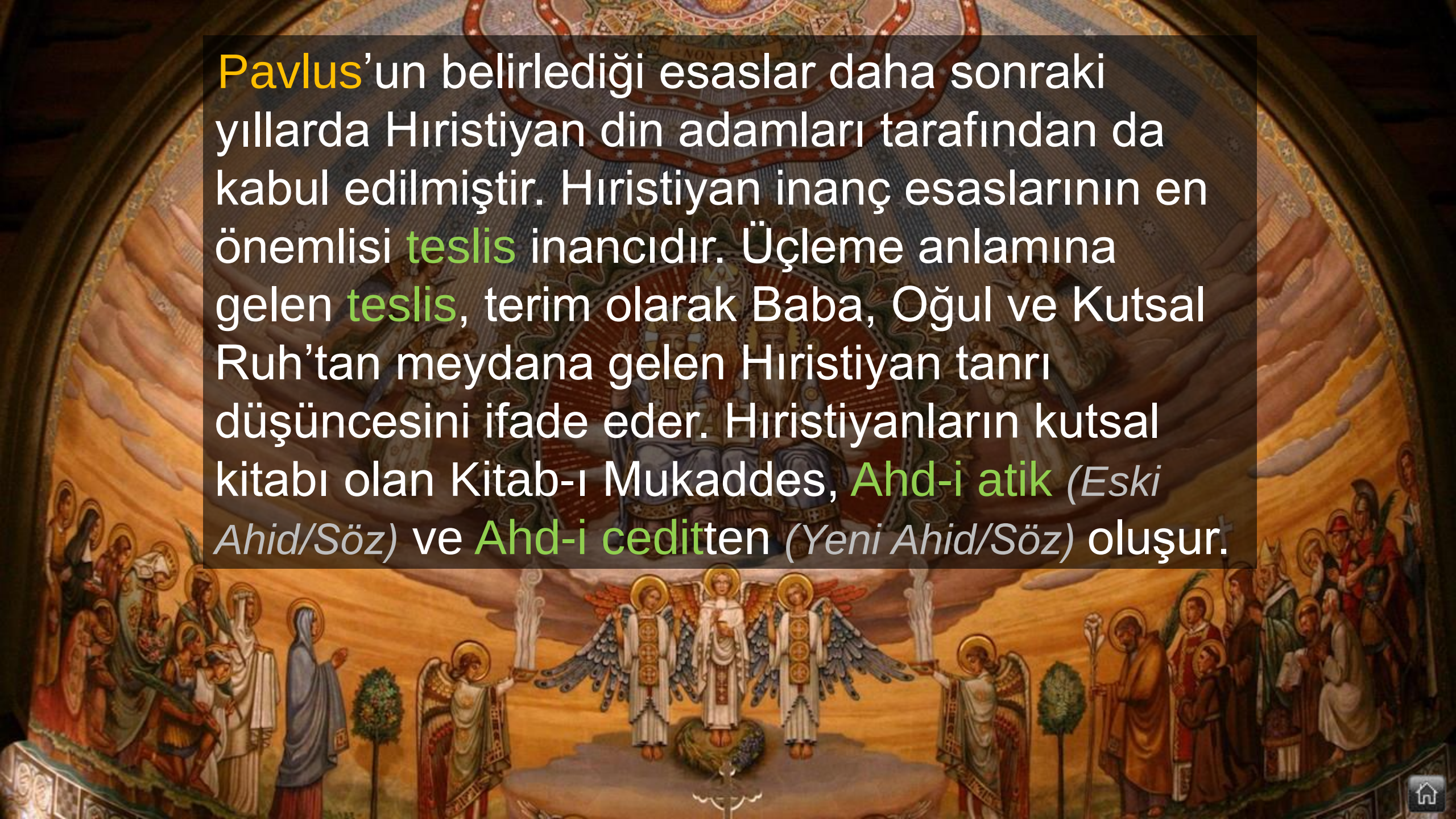
Hristiyan kutsal metinlerinde **Pavlus**'un (*Paul*) bir yolculuğu sırasında gökte **Hz. İsa**'yı gördüğü ve **Hz. İsa**'nın da **Pavlus**'tan kendi öğretilerini bütün milletlere yaymasını istediği anlatılır.

Hristiyanlının İnanç Esasları

Hz. İsa zamanında Hristiyanlının belirlenmiş inanç esasları yoktur. Günümüz Hristiyanlınının inanç esasları, Hz. İsa'dan sonra Pavlus tarafından belirlenmiştir.

Pavlus'un belirlediği esaslar daha sonraki yıllarda Hristiyan din adamları tarafından da kabul edilmiştir. Hristiyan inanç esaslarının en önemlisi **teslis** inancıdır. Üçleme anlamına gelen **teslis**, terim olarak Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan meydana gelen Hristiyan tanrı düşüncesini ifade eder. Hristiyanların kutsal kitabı olan Kitab-ı Mukaddes, **Ahd-i atik** (*Eski Ahid/Söz*) ve **Ahd-i ceditten** (*Yeni Ahid/Söz*) oluşur.

Hristiyanlının Ritüelleri

Hristiyanlıkta günlük ritüeller, sabah ve akşam vakitlerinde kilisede yapılır. Günlük ritüellerde Hristiyanlının kutsal kitabı olan **Kitab-ı Mukaddes**'ten bölümler okunur ve bununla beraber ilahiler söylenir.

Pazar ibadeti, **Hız. İsa**'nın diriliş günü ve havarileriyle yediğı son yemek olmasından dolayı en önemli ibadettir.

Hristiyanlıkta pazar gününe önem verilmesinin en önemli sebebi, **Hız. İsa**'nın öldükten sonra Pazar günü dirildiğine olan inançtır. Hristiyanlıkta ayrıca bu ritüellerin yanında **Noel**, **Paskalya**, **Meryem Ana Günü** ve **Haç Yortusu** (*Hristiyan bayramı*) gibi yıllık yapılan bazı ritüeller de vardır.

Hristiyanlığın Sakramentleri (Ayinleri)

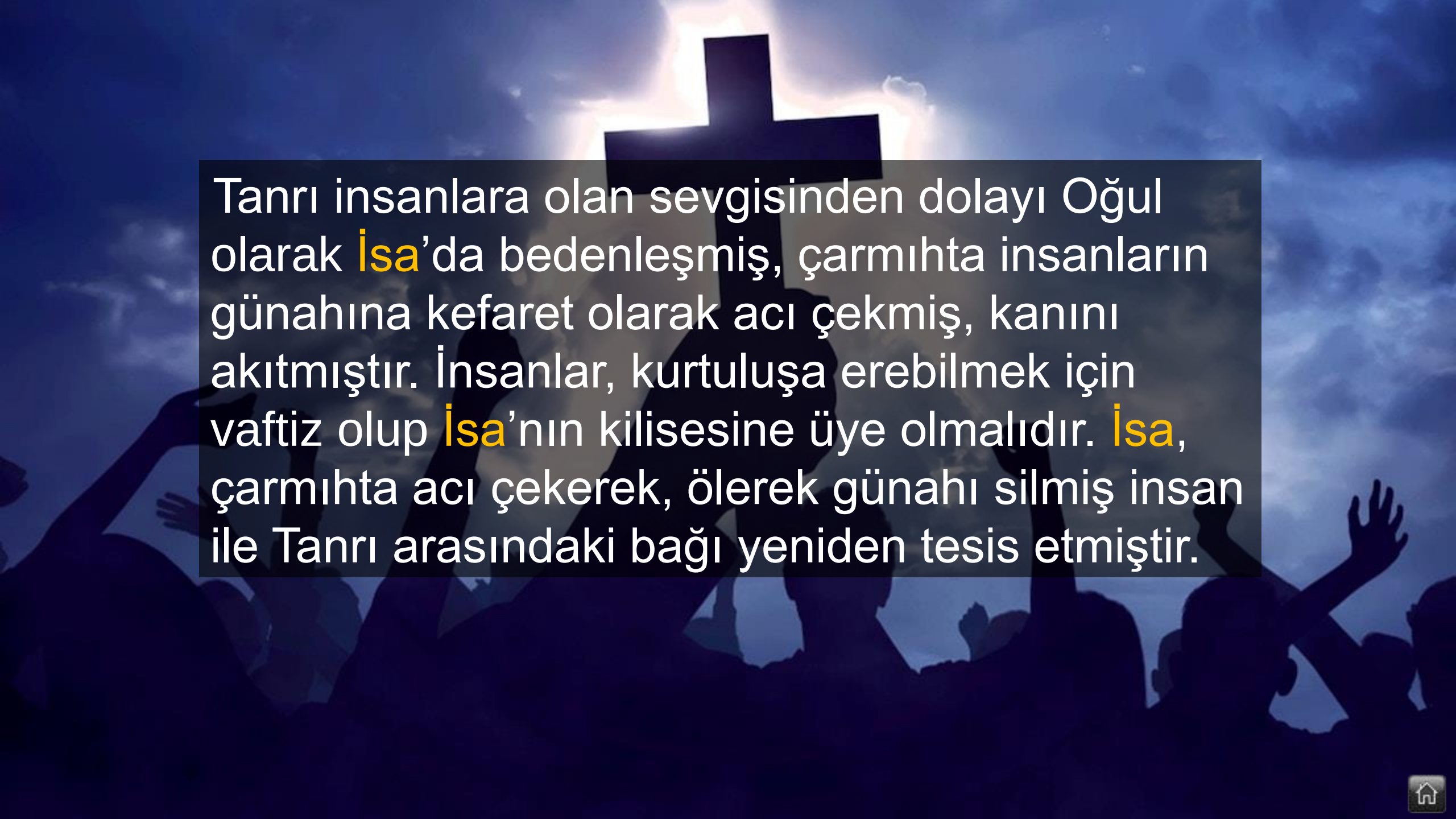
Hristiyanlıkta günlük, haftalık ve yıllık ritüellerin yanında bazı sakramentler vardır. Hristiyanlara göre sakramentler yerine getirilirken, **Hız. İsa** bu ayinlere eşlik eder. Sakramentler, Hristiyan inancının bir göstergesi olarak kabul edilir.

Vaftiz: Suyu daldırmak, vücudun bir kısmını yıkamak veya su serpmek şeklinde yapılan bir ayindir. Bu ayin, diğer ritüellerin kabulünün temel şartıdır. Hristiyan inancına göre **Âdem** ve **Havva**'nın cennette işlediği günah nedeniyle her doğan çocuk günahkâr olarak dünyaya gelir (*Asli günah*). Hristiyanlar, çocuğun günahlarından vaftizle temizleneceğine inanırlar.

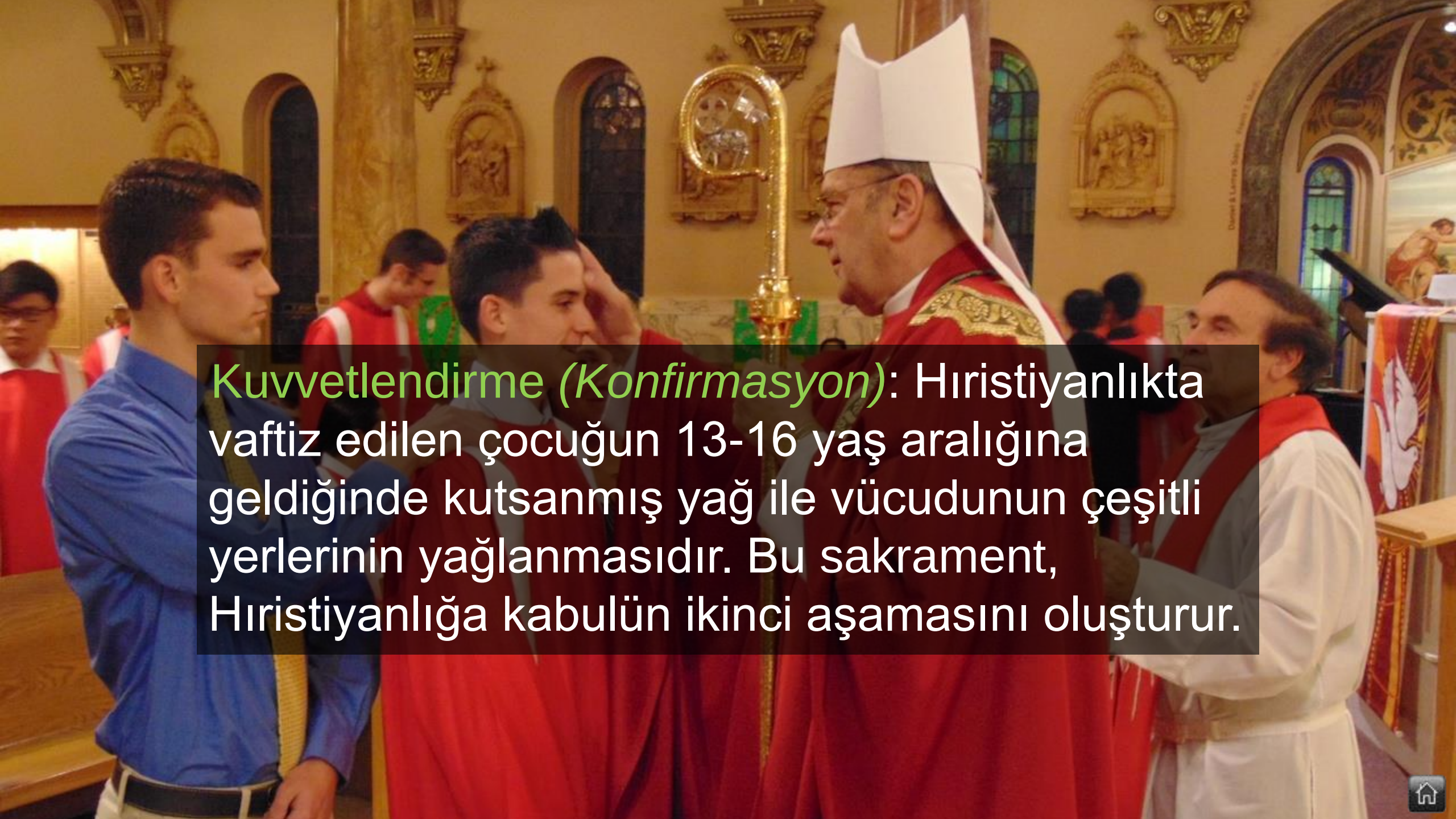
Ayasofya Vaftiz Teknesi

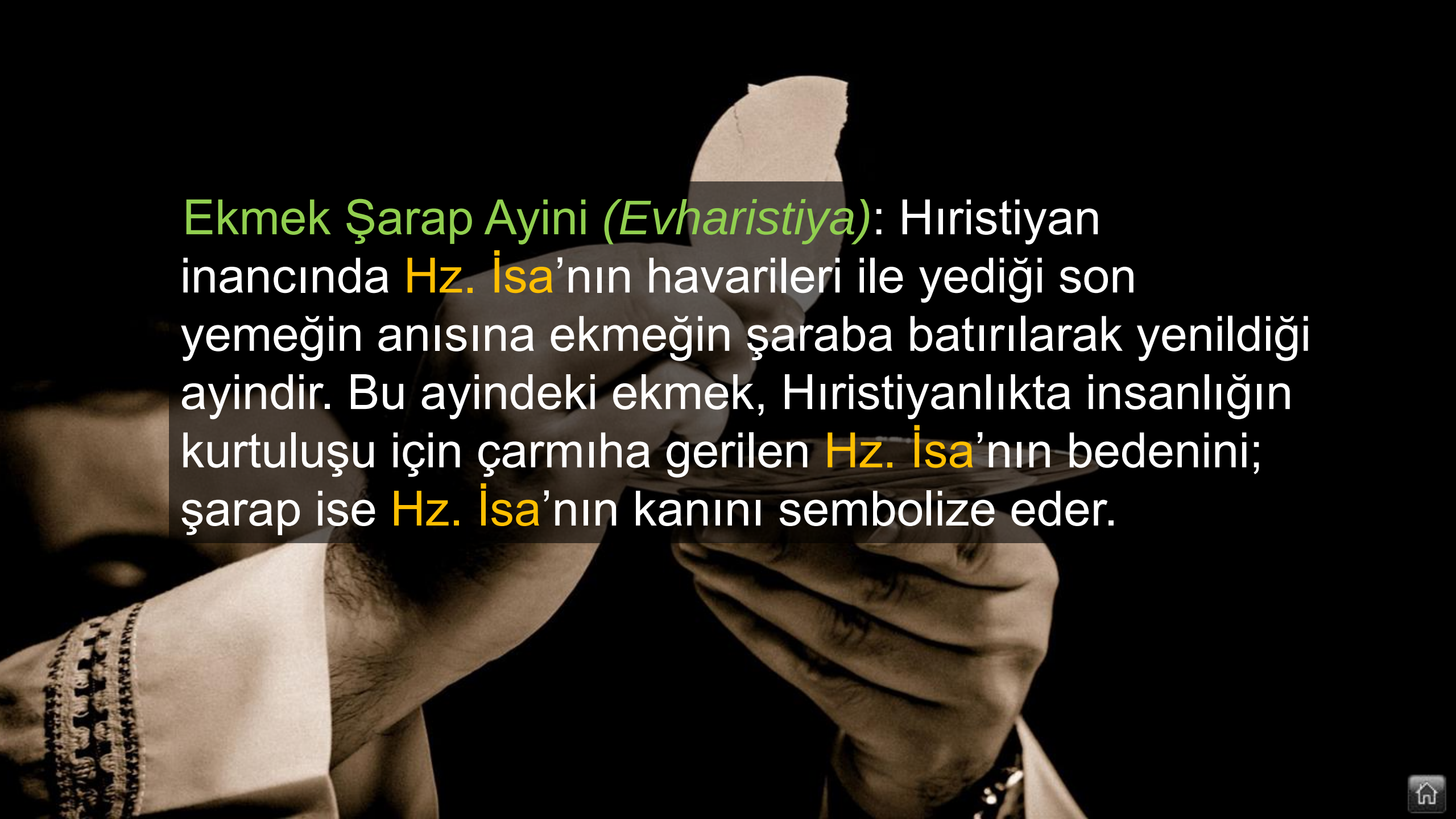
Tanrı insanlara olan sevgisinden dolayı Oğul olarak İsa'da bedenleşmiş, çarmıhta insanların günahına kefaret olarak acı çekmiş, kanını akıtmıştır. İnsanlar, kurtuluşa erebilmek için vaftiz olup İsa'nın kilisesine üye olmalıdır. İsa, çarmıhta acı çekerek, ölerek günahı silmiş insan ile Tanrı arasındaki bağı yeniden tesis etmiştir.

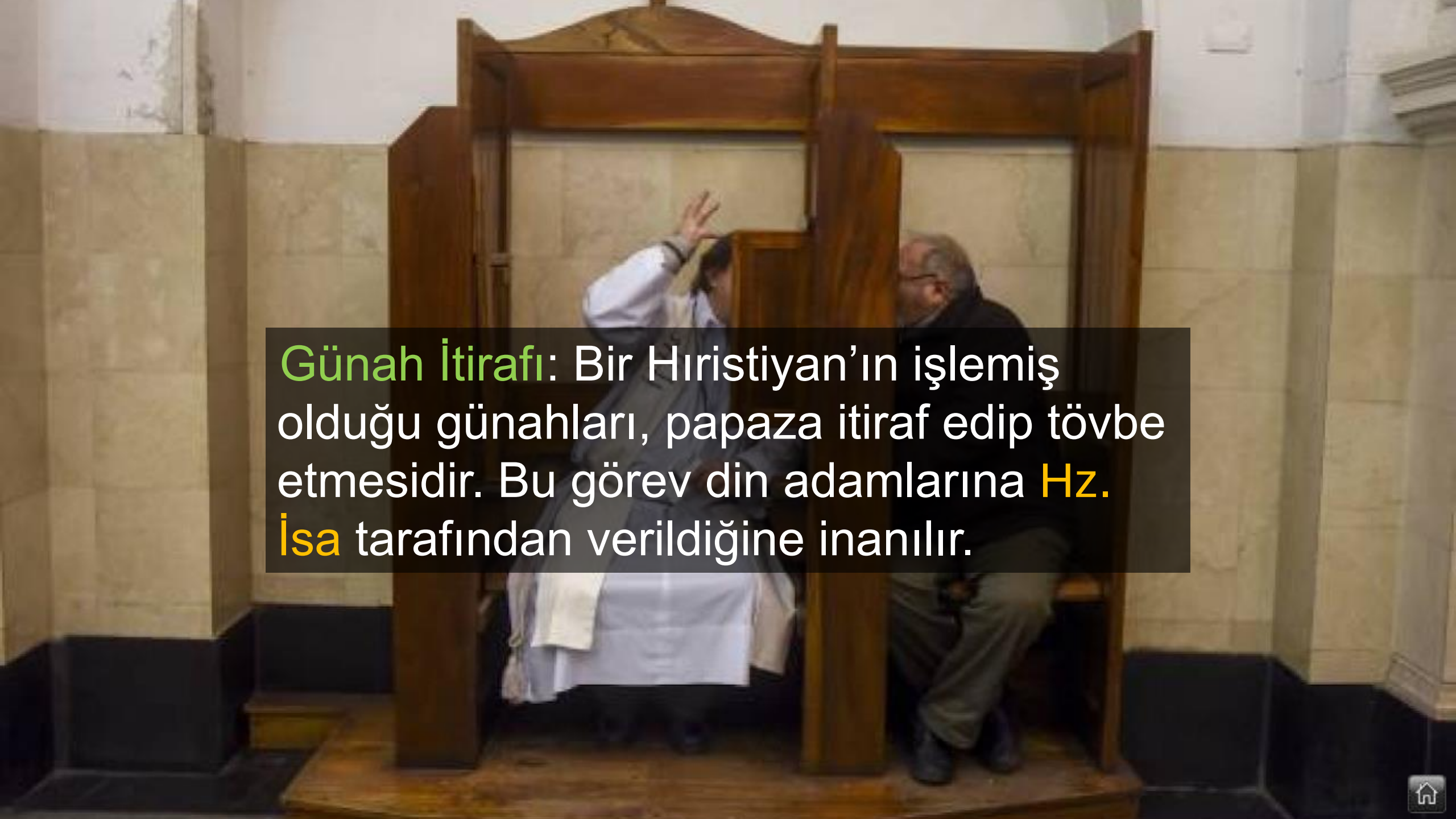
A photograph of a confirmation ceremony in a church. A priest in red vestments and a white mitre is anointing a young man's forehead with oil. The young man is wearing a blue shirt and a red stole. Other people in red stoles are visible in the background. The church interior features ornate gold-colored wall decorations and arched windows.

Kuvvetlendirme (Konfirmasyon): Hristiyanlıkta vaftiz edilen çocuğun 13-16 yaş aralığına geldiğinde kutsanmış yağ ile vücudunun çeşitli yerlerinin yağlanmasıdır. Bu sakrament, Hristiyanlığa kabulün ikinci aşamasını oluşturur.

Ekmek Şarap Ayini (*Evharistiya*): Hristiyan inancında **Hız. İsa**'nın havarileri ile yediğı son yemeğın anısına ekmeğın şaraba batırılarak yenildiğı ayindir. Bu ayindeki ekmek, Hristiyanlıkta insanlığın kurtuluşu için çarmıha gerilen **Hız. İsa**'nın bedenini; şarap ise **Hız. İsa**'nın kanını sembolize eder.

A photograph of a priest in a white robe and a man in a dark jacket sitting in a wooden confessional box. The priest is on the left, facing the man on the right. The priest's right hand is raised, touching the man's forehead. The confessional box is made of dark wood and has a small window. The background is a light-colored stone wall.

Günah İtirafı: Bir Hristiyan'ın işlemiş olduğu günahları, papaza itiraf edip tövbe etmesidir. Bu görev din adamlarına **Hz. İsa** tarafından verildiğine inanılır.

Hristiyanlıkta bunların dışında hastaların iyileşmesi ve ölüm ânı yaklaşanlar için son **yağlama sakramenti**, üst düzey din adamları için yapılan rahip takdisi ve evlenenler için yapılan **nikâh sakramentleri** vardır.

İnanılmaz gelir! Tam 12,6 milyar avro...

Alman Maliye Bakanlığı verilerine göre ülkede Katolik ve Protestan kiliselerin üyelerinden topladıkları "kilise vergisi" gelirleri 12,6 milyar avroya ulaştı.

Almanya'da kiliselerin "kilise vergisi"nden elde ettikleri gelirler üye sayısı düşmesine rağmen 12,6 milyar avroya ulaştı.

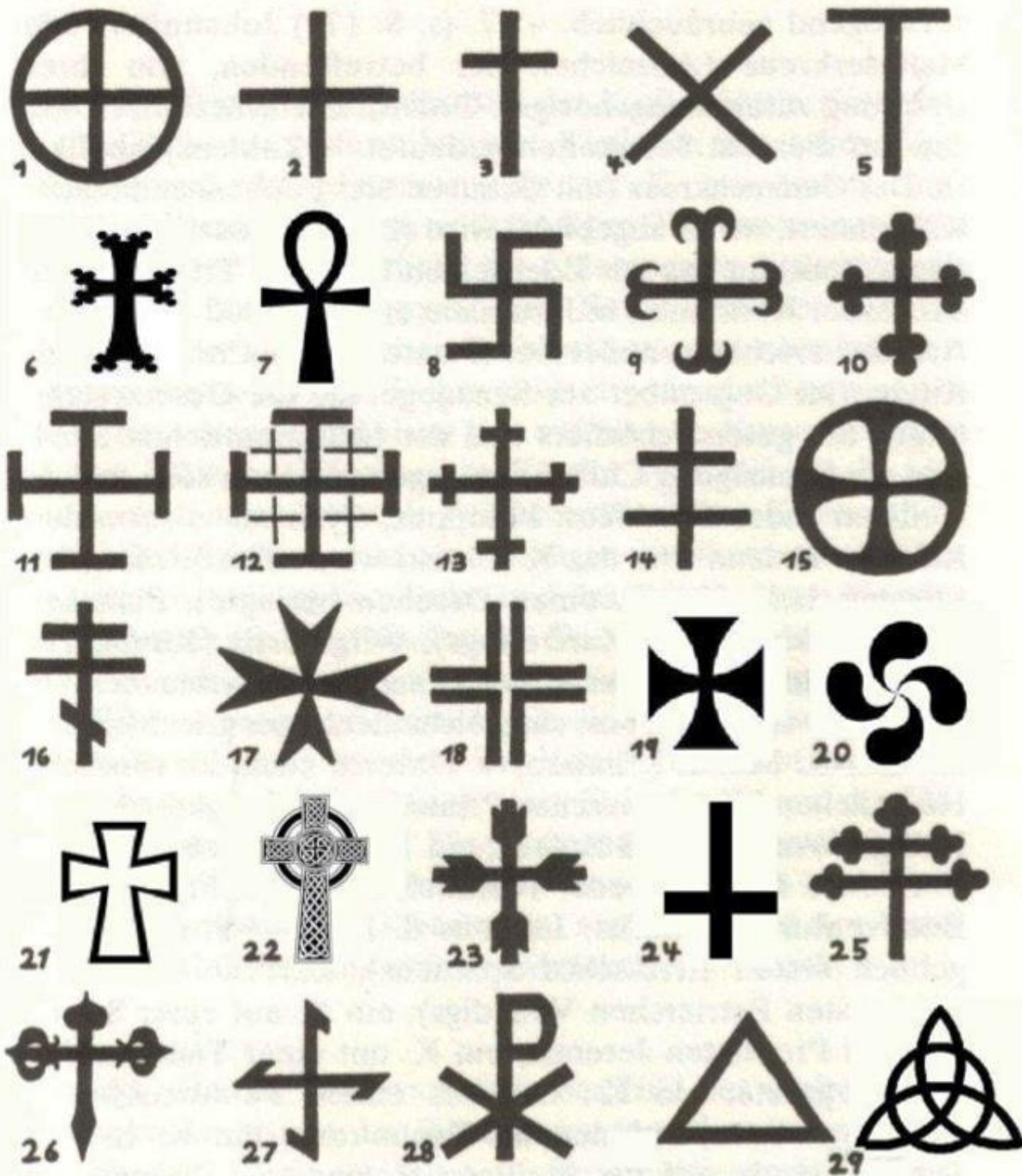
Almanya Maliye Bakanlığı verilerine göre, ülkede Katolik ve Protestan kiliselerin üyelerinden topladıkları "kilise vergisi" gelirleri bu yıl 12,6 milyar avro oldu.

Alman Ekonomi Enstitüsü'nün (IW) araştırmasına göre ülkede 45 milyon kişinin kiliselere üyeliği bulunuyor. Katolik kiliselerinin üye sayısı 23,5 milyonu bulurken, 21,5 milyon kişi de Protestan kiliselerine üye. Vergi ödeyen kiliseye üye sayısı 2004 yılında 51,6 milyon olarak kayıtlara geçmişti.

Hristiyanlığın Sembolleri ve Kutsal Mekânları

Hız. İsa'nın haç şeklindeki çarmıha gerilerek öldürüldüğüne olan inanç zamanla haçı, Hristiyanlığın kutsal sembolü hâline getirmiştir. Hristiyan mezheplere ve zamana bağlı olarak günümüze kadar farklı haç şekilleri kullanılmıştır:

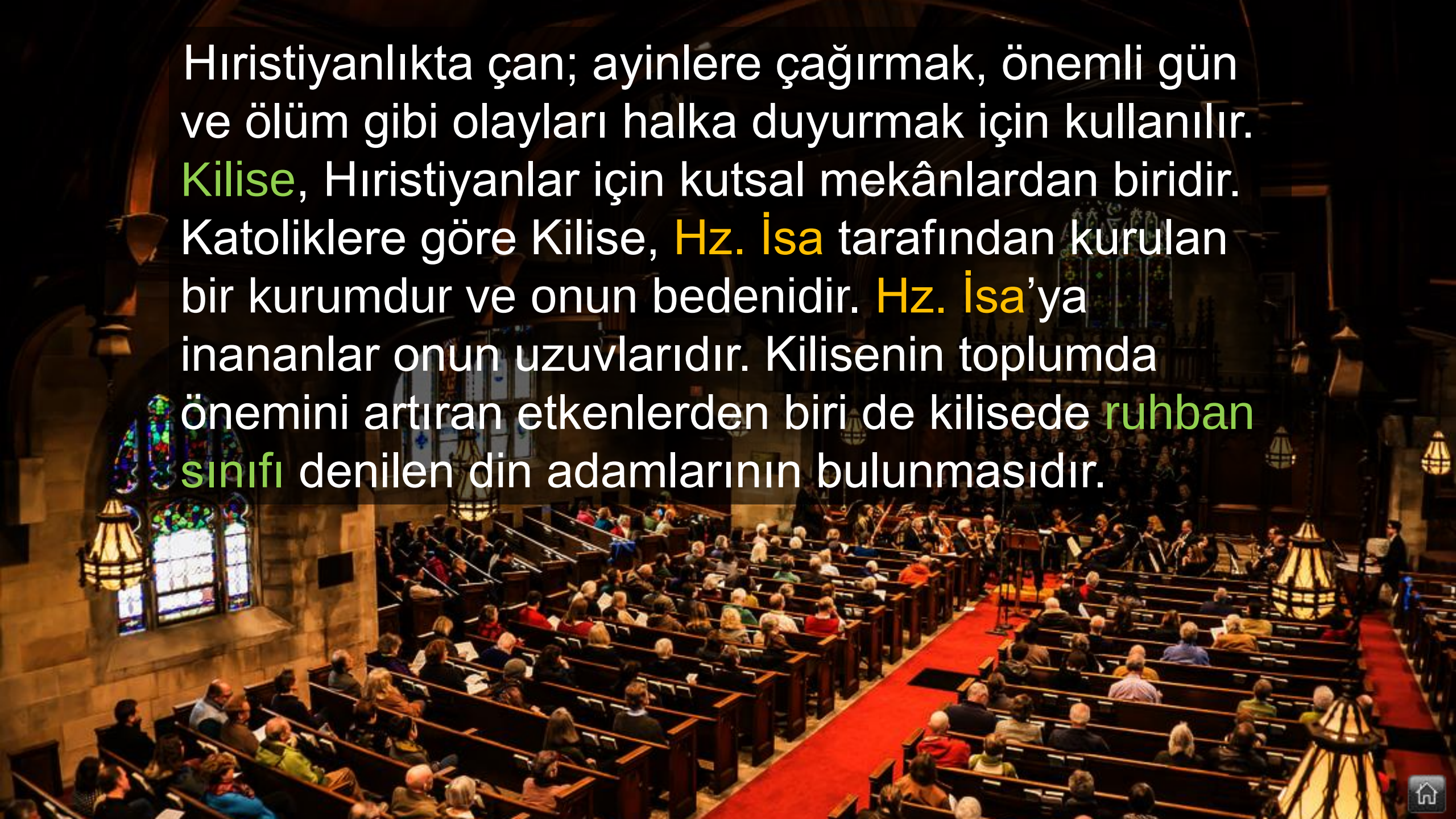

1-Yuvarlak, 2-Yunan, 3-Latin (Roma), 4-Havari Andreas, 5-Antonius, 6-Ermeni, 7-Mısır (Kipti), 8-Gamalı, 9-Çapa, 10-Yonca yaprağı, 11-Koltuk değneği, 12-Kudüs (Kutsal Mezar Şövalyeleri), 13-Çekiç, 14-Patrik, ataerkil, 15-Kutsama; papalık, 16-Rus, 17-Malta, 18-Zafer, 19-Tapınak Şövalyeleri, 20-Bask, 21-Bizans, 22-Kelt, 23-Dal, 24-Petrus, 25-Kardinal, 26-Jakob, 27-Çengel, 28-Hz. İsa'nın Sembolü, 29-Üçleme Sembolü

Hristiyanlıkta an; ayinlere çağırmak, önemli gün ve ölüm gibi olayları halka duyurmak için kullanılır. **Kilise**, Hristiyanlar için kutsal meknlardan biridir. Katoliklere göre Kilise, **Hz. İsa** tarafından kurulan bir kurumdur ve onun bedenidir. **Hz. İsa**'ya inananlar onun uzuvlarıdır. Kilisenin toplumda önemini artıran etkenlerden biri de kilisede **ruhban sınıfı** denilen din adamlarının bulunmasıdır.

Hristiyan Grupları

313 yılından itibaren Roma'nın Hristiyanlığa karşı baskılarını sonlandırmasıyla Hristiyanlık hızla yayılmaya başlamıştır. 381'de İstanbul'da toplanan Konsil'de, Kutsal Ruh'un Baba ve Oğul gibi Tanrı olduğuna karar verilmiştir.

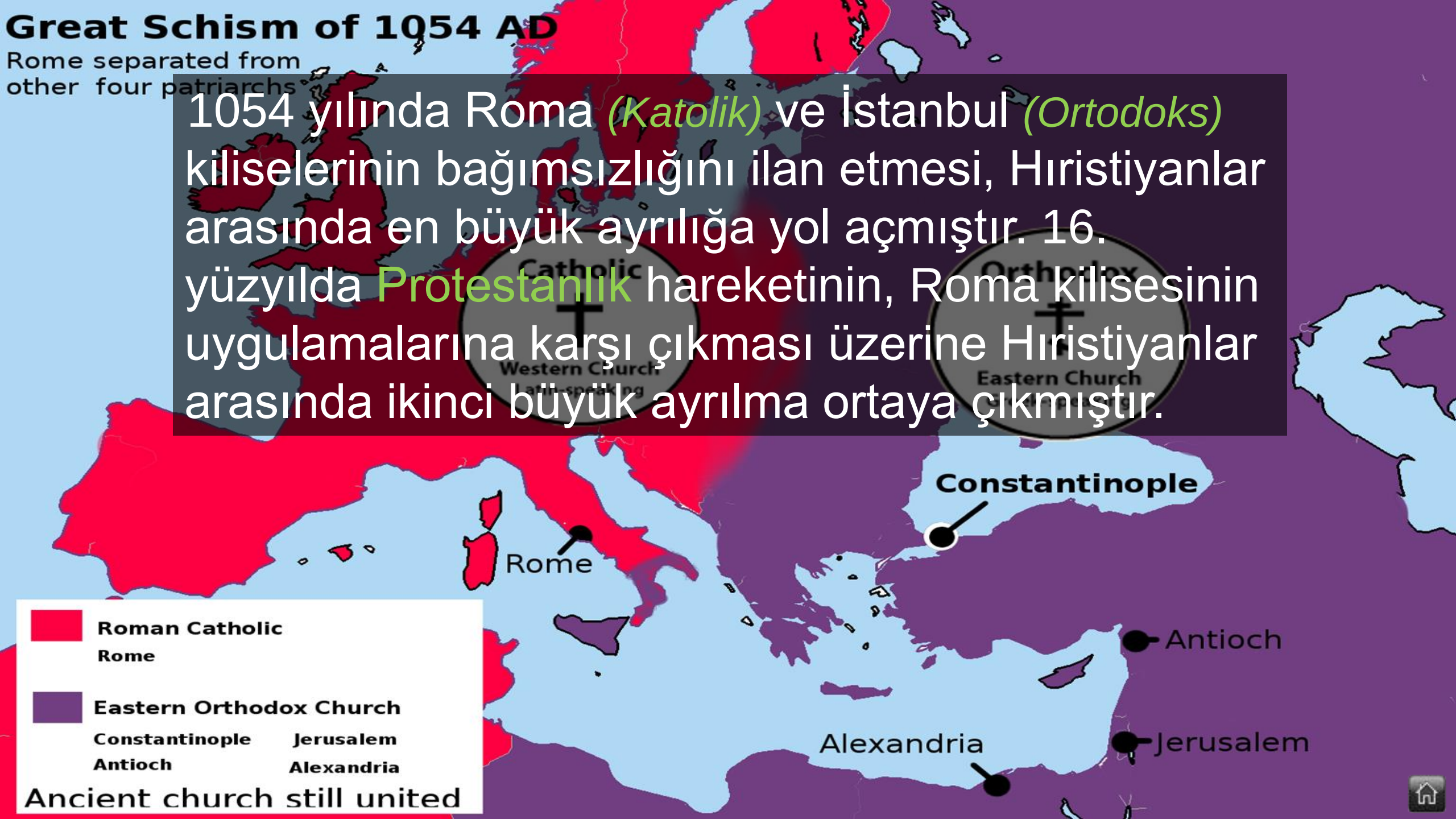
Kutsal Ruh, İsa'nın üzerine Ürdün Nehrinde vaftiz olurken bir güvercin gibi inmiştir. Hristiyan kültürde güvercin Kutsal ruhun sembolü haline gelmiştir.

Great Schism of 1054 AD

Rome separated from
other four patriarchs

1054 yılında Roma (*Katolik*) ve İstanbul (*Ortodoks*) kiliselerinin bağımsızlığını ilan etmesi, Hristiyanlar arasında en büyük ayrılığa yol açmıştır. 16. yüzyılda *Protestanlık* hareketinin, Roma kilisesinin uygulamalarına karşı çıkması üzerine Hristiyanlar arasında ikinci büyük ayrılma ortaya çıkmıştır.

Roman Catholic
Rome

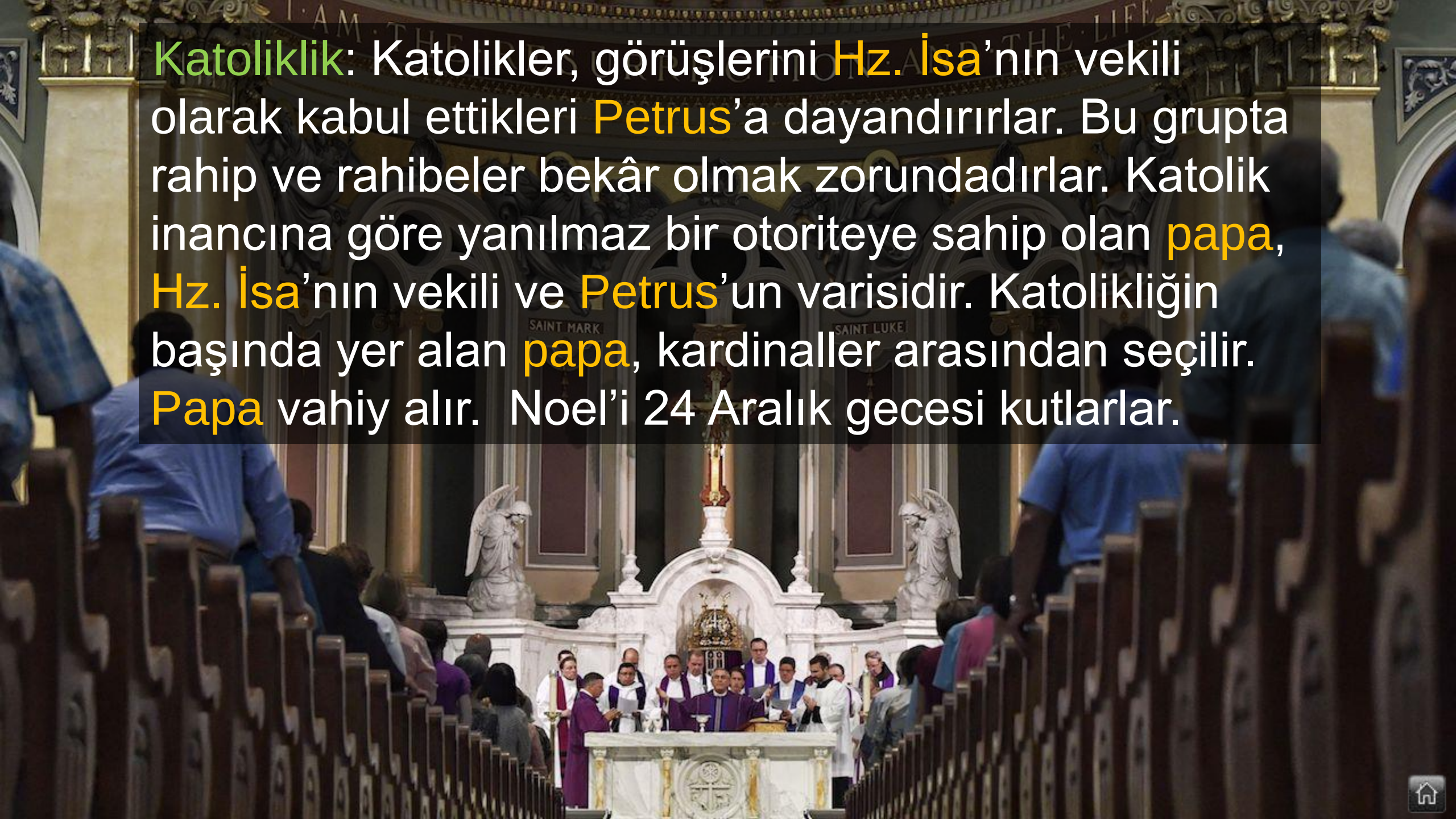

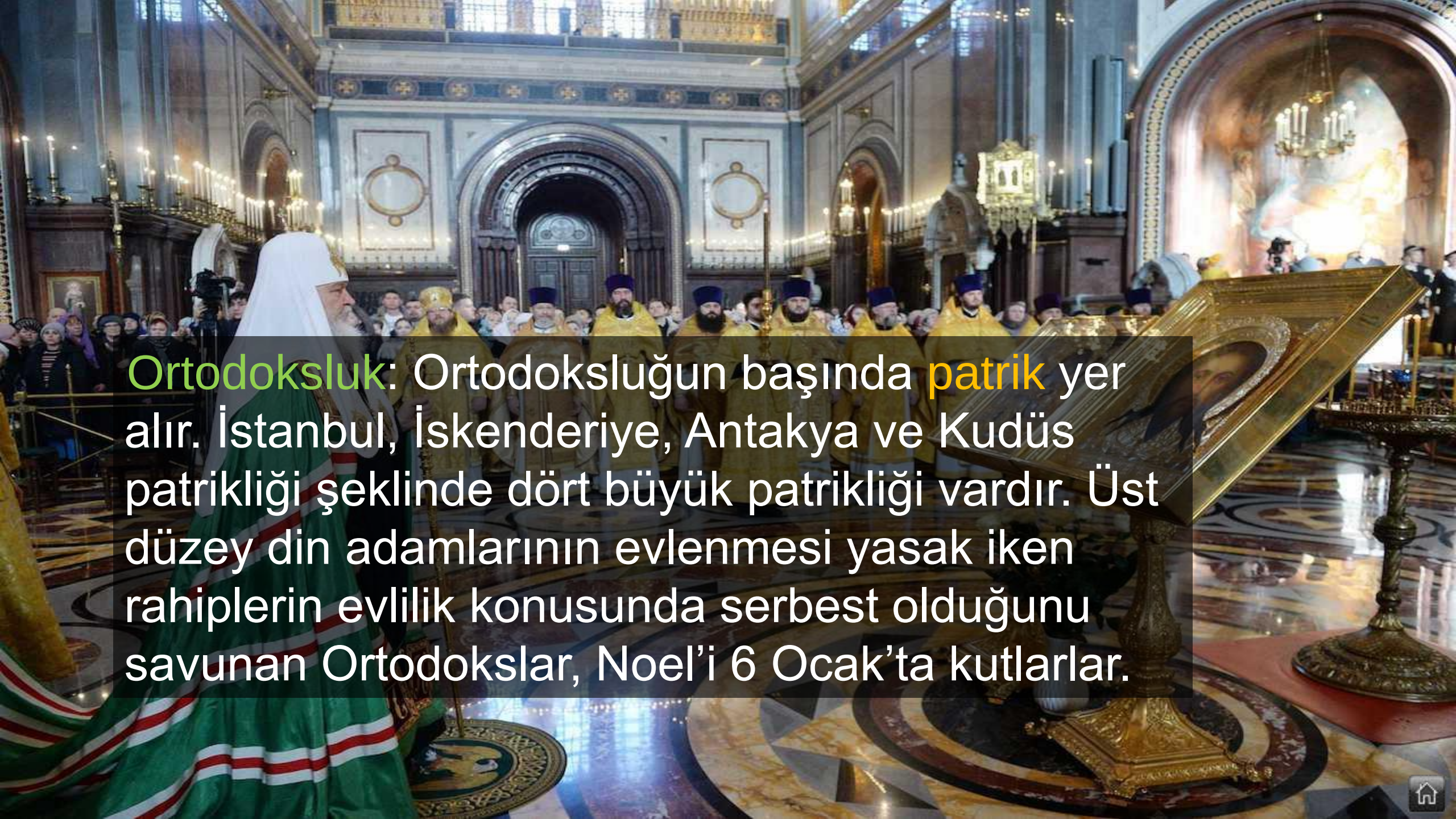
Eastern Orthodox Church
Constantinople Jerusalem
Antioch Alexandria

Ancient church still united

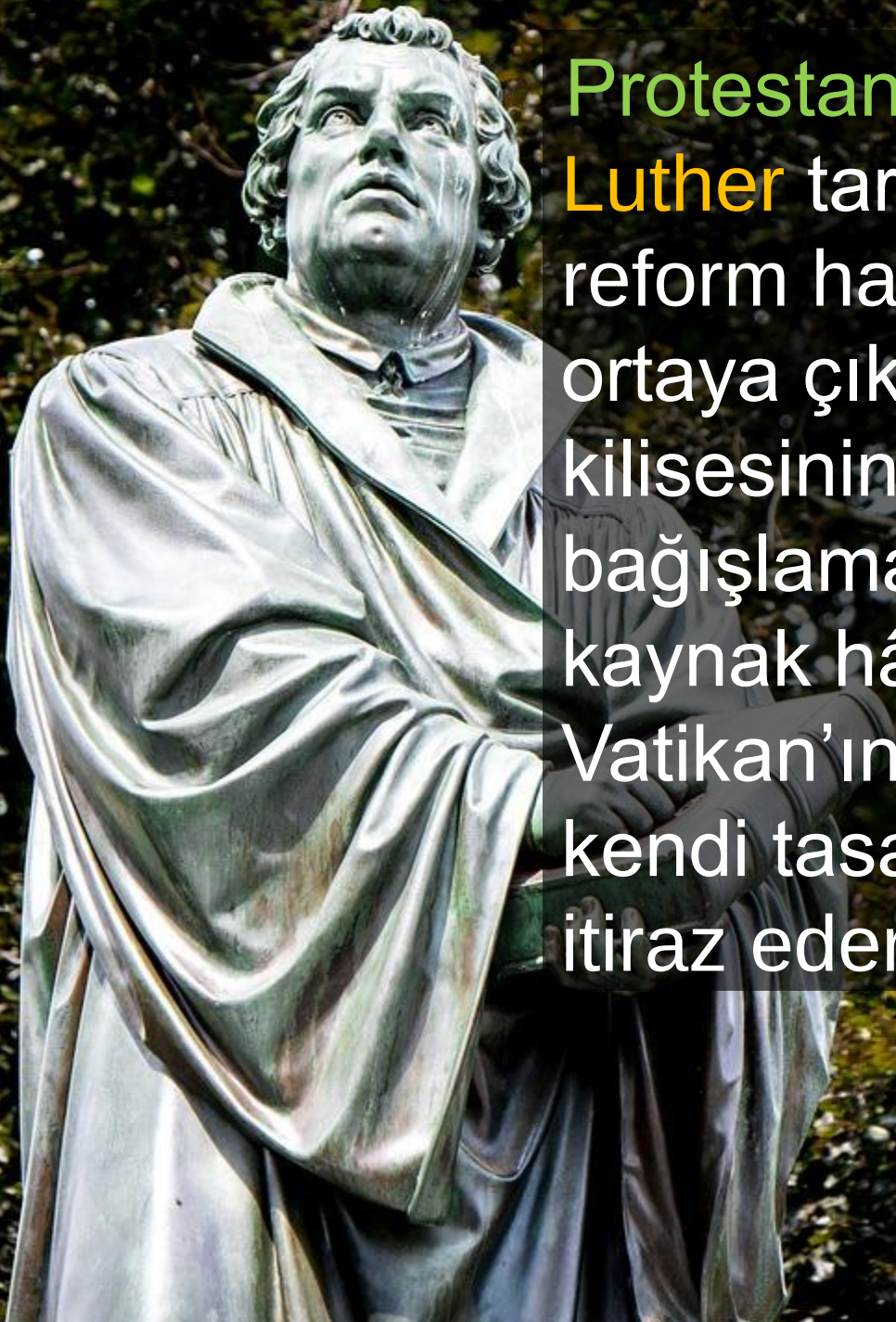
Katoliklik: Katolikler, görüşlerini **Hız. İsa**'nın vekili olarak kabul ettikleri **Petrus**'a dayandırırılar. Bu grupta rahip ve rahibeler bekâr olmak zorundadırlar. Katolik inancına göre yanılmaz bir otoriteye sahip olan **papa**, **Hız. İsa**'nın vekili ve **Petrus**'un varisidir. Katolikliğin başında yer alan **papa**, kardinaller arasından seçilir. **Papa** vahiy alır. Noel'i 24 Aralık gecesi kutlarlar.

Ortodoksluk: Ortodoksluğun başında **patrik** yer alır. İstanbul, İskenderiye, Antakya ve Kudüs patrikliği şeklinde dört büyük patrikliği vardır. Üst düzey din adamlarının evlenmesi yasak iken rahiplerin evlilik konusunda serbest olduğunu savunan Ortodokslar, Noel'i 6 Ocak'ta kutlarlar.

Protestanlık: 16. yüzyılda **Martin Luther** tarafından başlatılan reform hareketleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu grup; Katolik kilisesinin günahları bağışlamasına, bunu maddi bir kaynak hâline getirmesine ve Vatikan'ın kutsal kitap yorumunu kendi tasarrufunda tutmasına itiraz eder.

Pro catholicis Anglistam in Anglia, quam extra eam existentibus.

Endüljans (Indulgentia), Orta Çağ Avrupası'nda bir tür günah çıkarma ve ölümden sonra cennete gitmek için **Papa**'nın sattığı af belgesi. Kilisenin halktan para alarak cennetten toprak satmasıdır.

3d Hand.

7

1574

7. 11

Hristiyan sakramentlerinden sadece vaftiz ve ekmek şarap ayinini kabul ederler. Kiliselerinde resim ve heykellere yer vermezler.

İsviçre-Zürich
Predigerkirche İçi

Saints Cyril ve
Methodius Kilisesi,
Dubina, Texas

Hristiyanlıkta bu grupların dışında reform hareketleri sırasında Avrupa'da ortaya çıkan Amerika'ya yayılan ve günümüzde varlıklarını sürdüren oluşumlardan biri de **evanjelik akımlardır**. Bu akımların amacı, İncil'in mesajını bütün dünyaya ulaştırmaktır.

Evanjelikler Ortadoęu merkezli büyük bir şiddetin yaşanacağına, Süleyman Mabedi'nin üçüncü kez inşa edileceğine ve iyilerle kötüler arasında **Armagedon** isimli son savaşı yaşanacağına inanırlar. Bu anlamda tanrı olarak kabul ettikleri **Hız. İsa**'nın yeryüzüne gelişini hızlandırmak için çalışmalarını sürdürürler.

Kaynakça

- Bekir Çelik, Ebru Karataş vd., **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi**, 11. Sınıf, MEB, Ankara 2018.
- **İlmi hal, İman ve İbadetler**, c. 1-2, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2008.
- **İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul.

